Poštnina plačana v gotovini | Leto LIV. | V Ljubljani, v soboto, dne 11. decembra 1926 | Št. 282. | Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1 50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din., v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen pondeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo - Uredništva telefon štev. 50, upravništva štev. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Nikola Pašič.

Včeraj zutraj je preminul v Belgradu velik državnik Evrope, eden največjih slovanskih politikov, eden najslavnejših sinov srbskega naroda, Nikola Pašić. Kajti velik je bil Pašić, kakor so bile velike njegove napake in zmote. Pred to veličino spoštljivo klonemo svojo glavo tudi mi, ki smo bili ves čas, ko je vodil našo novo državo, nasprotniki njegove politične smeri.

V čem je bila veličina ali recimo posebnost Nikole Pašiča? V tem, da so v njegovi osebnosti prišla do najpopolnejšega izraza tista iracionalna čuvstva in stremljenja, ki jih imenujemo nacionalna: bil je pravi tip srbske rase, ki mu je bil življenjski gon države: volja k moči; sila, veličina naroda prva zapoved; nacionalne težnje zadnja in najvišja vrednota, nad katero ni nobene druge. Iz tega vidika je bil Nikola Pašić bakuninec, revolucionar, demokrat, monarhist, se je boril za eno dinastijo proti drugi — vse iz svojega nepogrešljivega nacionalnega instinkta. Tu je deloval kakor elementarna sila, ki je premagala vse ovire in dosegala največje uspehe, ker je svojo osebo brez ostanka vso posvetil svojemu narodu. In kjer so drugi delovali po blesteči besedi, je on koval srečnejšo usodo svojemu narodu po svoji žilavi vztrajnosti, brezprimerni previdnosti in zmožnosti preračunavanja, mojstrski taktiki politične kombinacije, molčečnosti in potrpljenju, lokavosti, ki pa ni bila brez velikodušnosti. Malenkosten Nikola Pašić nikoli ni bil. Kajti svoja čuvstva je mojstrsko obvladoval; vse mu je bilo le sredstvo k enemu samemu najvišjemu in edino vrednemu cilju. Kakor se ni zaprisegel na noben sistem ali nazor in program, tako se tudi ni dal vezati po svojih afektih; največji sovražnik od včeraj je postal lahko njegov

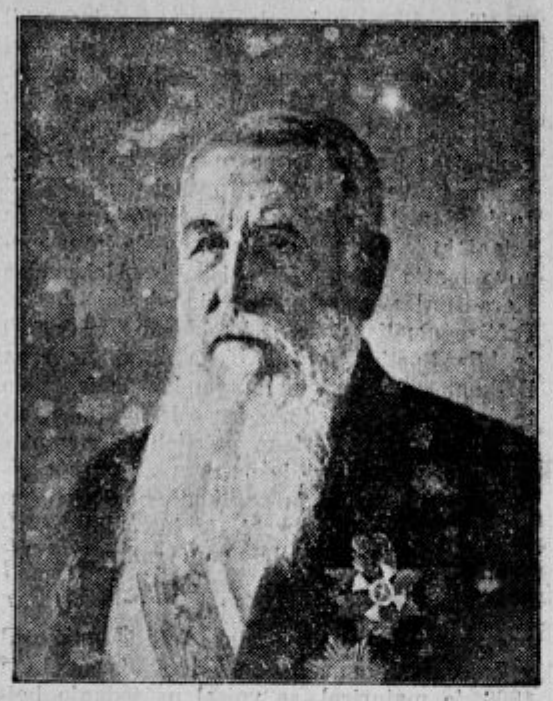

največji prijatelj za bodoče, da je le služilo njegovemu namenu. Bil je računar, tehnik, igravec genijalnih potez, ki je v politiki imel čisto svojo moralo. Želo pa se moti, kdor misli, da ni imel samo na sebi velikih zamislov — le, da so se mu tako rekoč brez truda nagonsko porajali kot pristni izraz nacionalnih teženj in potreb svojega časa, genija srbskega naroda.

Temu geniju je služil kot javni delavec več kot pol stoletja. In kar je tu velikega storil za srbski narod, je po računih usode bilo storjeno hote in nehote tudi za druge jugoslovanske rodove; osvobojenje srbskega naroda, ki je po svoji končni dovršitvi v balkanski vojski njegovo delo, je bilo temelj, na katerem se je potem izvršilo osvobojenje Hrvatov in Slovencev in njihovo zedinjenje s Srbi v eno nacionalno državo. Ta dogodek je bil prevelik za Nikolo Pašiča, dasi je bil naravna posledica v smeri njegovega instinktivnega hotenja; že preveč zakoreninjen v prošlosti, ni več popolnoma doumel novega časa, ki je terjal od njega žrtve ozkega nacionalističnega, hegemonističnega mišljenja, nezdružljivega z idejo resnične ravnopravnosti ostalih jugoslovanskih bratskih narodov. V tem je njegova tragika. Vendar mu kot pravični nasprotniki ne moremo odrekati zaslug, ki jih je imel tudi kot voditelj v novi državi in pred veličastvom smrti podčrtujemo rajši njegov uspešni trud zlasti za ohranitev zunanjega miru, dobrih zvez, previdnega krmarjenja sredi razburkanih valov nevarnih evropskih homatij neposredno po vojni, kakor da bi govorili o velikih napakah in zlih posledicah njegovega sicer-šnjega vladanja v osmih letih po zedinjenju, o katerih bo itak še dovolj govorila neusmiljeno pravična zgodovina.

Danes o tem molči čuvstvo žalosti nad smrtjo velikega moža, ki je zapisan v zgodovino Srbije, v našo zgodovino, v zgodovino vsega slovanstva na enem najbolj častnih mest. Kot vztrajen, pogumen rušilec tujevladja, kot borec tudi za ljudske pravice v svojih najlepših in najboljših letih, ko se ni ustrašil največjih žrtev, kot delavec, ki se ne da utruditi, vedno na poslu in na straži, po čilosti in bodrosti duha, ki je ugasnil sredi dela, načrtov in zamislov, bo Nikola Pašić svetil še poznim pokoljenjem. Kar pa je zagrešil, smo dolžni popraviti po nagibu tiste velike narodne ljubezni, ki je bila vir vsega onega neminljivega, kar je pokojni storil.

Zadnji trenotki Nikole Pašiča.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Davi ob 8.17 je nagle smrti umrl bivši predsednik ministrskega sveta in načelnik radikalne stranke g. Nikola Pašić. Vest o njegovi smrti se je razširila po vsej državi kot velika senzacija. O Pašičevi smrti so se zvedele naslednje podrobnosti:

Snoči je bil g. Nikola Pašić v krogu svoje družine zelo dobro razpoložen. Okrog pol 8 je večerjal in sedel v naslonjaču. Po večerji ga je obiskal g. Kojić in se z njim razgovarjal. Nato je obiskal g. Pašiča g. Janković, minister dvora, ki je g. Pašiču prinesel neko zelo važno sporočilo. Kakor danes Pašičeva družina izjavlja, se je vsled vesti, ki jo je prinesel g. Janković, g. Pašić zelo razburil, da se mu je po 9 stanje nenadoma poslabšalo in je pričel drhteti. Naslonil se je v naslonjač in se onesvestil. Poklicani zdravniki so ugotovili, da je počila žila v mozgu in da se je razlila kri.

G. Pašić je od časa do časa prišel k zavesti. Ob 11 je pozval k sebi g. Marko Trifkoviča in g. Ljubo Živkoviča. Takoj po tem se je onesvestil.

Zdravniki gg. Vrbica, Bosanović in Gjuričić so bili neprestano okrog njega. Ko je Nj. V. kralj zvedel za Pašičevo resno stanje, je poslal k njemu zdravnika g. Antiča in g. Simonoviča. Vsi zdravniki so se zbrali okrog g. Pašiča in se posvetovali. Nato so ga prenesli v posteljo. Zedinili so se v tem, da gre za kap v desni hemisferi mozga, vsled česar je nastopila paraliza na levi strani.

Pašičevo stanje se je vedno slabšalo. Ob 6 zjutraj mu je zdravnik g. Kohen vbrizgnil kanfer. G. Pašić je prišel za trenutek k zavesti, nato pa je spet padel v agonijo. Ob 8.17 je izdihnil.

Med prvimi, ki so prišli obiskat mrtvo telo g. Pašiča, sta bila g. dr. Janković in g. Svetozar Pribičević. G. Pribičević je odhajal iz Pašičevega stanovanja zelo vznemirjen. Na njegovih licih so bili opaziti sledovi solz. Nato so obiskali truplo g. Pašiča francoski, angleški in nemški poslanik. Za njimi so prišli ministri in poslanci radikalnega kluba, ki so stopali mimo mrtvega Pašičevega trupla. **Opoldne je prišel na Pašičevo stanovanje Nj. V. kralj in je izrazil Pašičevi rodbini svoje sožalje.**

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Narodni poslanec gosp. Pera Jovanović, ki je poslednji odšel iz Pašičevega stanovanja, je izjavil o poslednji fazi Pašičevega življenja sledeče:

»Gospod Pašić je snoči v dobrem razpoloženju mirno večerjal. Po večerji okoli 9. ure je vzel g. Pašić malo sira. V trenutku, ko je zagrabil sir, se je sklonil in izgubil zavest. Do četrte ure zjutraj je še bilo upanje, ker se je večkrat zavedel. Ko je potem popolnoma zgubil zavest, je bilo jasno, da ni pomoči več. V agoniji je vzdržal 12 ur. Umrl je brez poslednje besede.«

Zadnji razgovor.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Snoči ob 9. je imel g. Pašić poslednji razgovor. Ta razgovor je bil političen. Po pol 9. uri je namreč prišel k njemu minister dvora g. Janković, ki se je kot kraljev posredovalec razgovarjal s Pašičem o vseh aktualnih vprašanjih. G. Pašić je bil dobro razpoložen. Po odhodu ministra dvora je g. Pašić fizično odpovedal in padel v nezavest, ki mu je prinesla smrt. Poslednji je bil pri g. Pašiču, dokler je bil še živ, dr. Kojić.

Sožalje kralja Aleksandra.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Ob pol ene je prišel na Pašičevo stanovanje Nj. V. kralj s princem Pavlom. Pašičevi družini sta izrazila sožalje. Nj. V. kralj je bil v vojaški uniformi, princ Pavel pa v civilni obleki. — Kralj je stopil v sobo, kjer je ležal Pašić in ostal tam kakih 10 minut brez besed. Mrtvemu Pašiču je poljubil roko. Nato je pozdravil gospo Pašičevo, se poklonil okolici in odšel. Isto je storil princ Pavle.

SOŽALNI BRZOJAVI.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Od vseh strani je Pašičeva družina sprejela ogromno število sožalnih brzojavov. Iz same Srbije jih je prišlo okrog 500. Brzojavno so izrazili sožalje mnogoštevilni tuji diplomati. Istotako predsednik češkoslovaške republike g. T. G. Masaryk, g. dr. Seipel in gospa vdova Wilson.

Avdience pri kralju odpovedane.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) S Pašičevo smrtjo so se prekinile vse avdijence, ki bi se imele vršiti danes. Ob 9 je prišel na dvor predsednik ministrskega sveta g. Uzunović. Njegova avdienca je bila v zvezi edinole s Pašičevo smrtjo. Ob pol 10 je odšel na sinočnji poziv na dvor g. Davidović. Kralj ga radi Pašičeve smrti ni konzultiral. Vse konzultacije se bodo odložile na dan po Pašičevem pogrebu. Izostali sta tudi avdienci g. dr. Korošca in g. Pribičeviča.

Žalna seja ministrskega sveta in radikalnega kluba.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Predpoldne se je povodom Pašičeve smrti vršila komemorativna seja ministrskega sveta. Sklenilo se je, da se osnuje državni odbor, ki bo vodil pogrebne svečanosti. Na čelu odbora je g. dr. Jovan Marković, pomočnik zunanjega ministra. Nadalje se je sklenilo, da se bo Pašičevo truplo balzamiralo in postavilo v saborno cerkev. O Pašičevi smrti se je obvestil njegov zet g. Stjepan Račić in njegova hči gospa Pava, ki sta bila pozvana v Belgrad. **Pašičev pogreb se bo vršil v nedeljo.** Po seji so se ministri korporativno podali na Pašičevo stanovanje in njegovi družini izrazili sožalje.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Od mrtvega Pašičevega trupla so ministri odšli v radikalni klub, kjer se je izvršila slovesna komemoracija pod predsedstvom g. Ilije Mihajloviča. Predsednik narodne skupščine g. Marko Trifković je imel kratek govor, v katerem je orisal glavne momente Pašičevega življenja in njegove zasluge za naš narod. Govor je zaključil s pozivom na poslance, da vstanejo in z molkom 5 minut izkažejo čast Pašičevemu spominu. Med molkom je veliko število poslancev jokalo. Nek poslanec je jokal celo na glas.

Sožalje opozicije.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Povodom Pašičeve smrti so imeli načelniki opozicije popoldne komemorativno sejo, po kateri so obiskali mrtvo Pašičevo truplo in izrazili družini sožalje. O Pašičevi smrti bo radikalni klub izdal poseben komunike.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) G. dr. Korošec je obiskal podpredsednika radikalnega kluba g. Ilijo Mihajloviča in mu izrazil sožalje v imenu Jugosl. kluba, ki se bo pogreba korporativno udeležil.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Po obisku načelnikov opozicije Pašičevega trupla so časnikarji interviewali g. Davidoviča, ki je izjavil sledeče: »Z g. Pašičem sem bil prijatelj do leta 1903., ko sva se razšla. Potem sva ostala samo nasprotnika, ne pa neprijatelja.«

Pogreb bo v nedeljo.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Pogreb g. Pašiča se bo vršil v nedeljo ob 9. predpoldne. Na pogreb so pozvane vse radikalne organizacije. Za pogreb se vršijo velike priprave.

Belgrad, 10. dec. Venec, ki so ga pripravili za proslavo Pašičeve osemdesetletnice, bodo s Pašičem položili v grob.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Pašičevo stanovanje so ves dan obkoljevali njegovi prijatelji. Pašičevo truplo napravlja na človeka globok vtis. Izraz Pašičevega obraza je popolnoma miren. Oči so trdno zaprte. Roke so prekrižane na prsih. Njegovo telo se je nekoliko skrčilo. Dopoldne so se vršile priprave za balzamiranje in ga radi tega še niso preoblekli.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Povodom Pašičeve smrti so vsi listi izdali posebno izdajo. Iz notranjosti so prišla v Belgrad poročila o velikem razburjenju. Veliko število ljudi je prijavilo svojo udeležbo na Pašičevem pogrebu. V Belgrad se bodo pripeljali s poseb. vlaki.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Radi Pašičeve smrti so se odložile vse predstave v gledališčih in vse zabave do dneva po pogrebu.

POVODI SMRTI.

Belgrad, 10. dec. (Izvir.) Govori se, da spada med mnoge povode Pašičeve smrti vsekakor tudi komunike g. Momčila Ninčiča, v katerem je navedel razloge svoje demisije. G. Pašić se je dobro spoznal v zunanji politiki. Ta Ninčičev komunike ga je zelo razburil, ker je bil v njem preveč odkrit in je s tem ustvaril še slabši položaj, ki je bil že itak težaven.

RAZBURJENJE NA ULICAH.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Smrt g. Pašiča se komentira na razne načine. Njegovi udani prijatelji so zelo razburjeni. Vrhunec razburjenosti je bil, ko je masa ljudstva, ki neprestano stoji pred Pašičevim stanovanjem, na ulicah opazila ministra g. Maksimoviča, posebno pa g. Pavla Radiča. Med številnimi klici je pričela masa žvižgati. Maksimoviču je klicala: »Vi ste mu izkopali grob!« Ko je množica ugledala g. Pavla Radiča, je zagnala krik, kakor proti g. Maksimoviču. Najogorčenejši klici so padali g. Stjepanu Radiču. Povod tem demonstracijam so izzvale Radičeve izjave, ki so danes izšle v dopoldanskih časopisih, baš ravno na dan Pašičeve smrti. G. Radić je razumel važnost položaja in se na ulici ni prikazal. Vsa belgrajska javnost enodušno obsoja pisanje g. Radiča.

PAŠIČEVI SPOMINI.

Belgrad, 10. dec. (Izv.) V Pašičevi delavni sobi so našli rokopis Pašičevih spominov, o katerih se v javnosti mnogo govori in o katerih se je v časopisih zadnje dni pisalo. Pašič je v spominih prišel do svojega padca. Zanimivo je, da na mnogih mestih omenja g. Radiča in se o njem ostro izraža in navaja dokumente, ki g. Radiča zelo slabo karakterizirajo. —

SKRIVNOSTNO PAŠIČEVO STANOVANJE

Belgrad, 10. dec. (Izv.) Soba, v kateri g. Pašić danes leži, se nahaja na oglu Pozorišne in Jevremove ulice. Dosedaj je bilo neznano vsem, razen Pašičevi družini, da ima Pašić na tem oglu svoje stanovanje za počitek. V tej hiši so zazidana vsa okna. Vidi se le črn prizidek, ki spominja na balkon. Ta balkon je vodil nekdaj na ulico, sedaj pa je pregrajen s črnim prizidkom. Okna nad balkonom so zazidana. Ostalo je prosto samo eno okno v obliki jajca, 1 m visoko in pol metra široko. Skozi to edino okno je prihajala svetloba v Pašičevo spalnico.

Še danes, ko leži g. Pašić v tej sobi mrtev, stopa pod oknom orožnik, ki odganja občinstvo izpred okna tudi danes, čeprav je g. Pašić že mrtev. Ta orožnik je na istem mestu vedno stal, ko je bil g. Pašić živ.

Občinstvo vrvi pred velikimi železnimi vrati, ki vodijo k glavnemu vhodu v Pašičevo stanovanje. Mali prostor v Jevremovi ulici je neprestano zabasan z avtomobili, ki prihajajo in odhajajo. Uradni obiski prihajajo v Pozorišno ulico na velika vrata, prijatelji pa skozi mala vrata Jevremove ulice. Občinstvo brez razlike strank hiti pred Pašičevo stanovanje, da bi se prepričalo o resničnosti vesti o Pašičevi smrti. Čeprav že leži g. Pašić mrtev, vendar še mnogi ne verjamejo časopisnim vevestem, da je »stari Baja umro«.

G. Pašiča bodo pokopali na državne stroške. Pomočnik zunanjega ministra g. Jovan Marković, ki je predsednik odbora in bo vodil pogrebne svečanosti, je ob 1. popoldne bil na Pašičevem stanovanju, kjer je službeno sporočil odlok vlade, da se g. Pašić pokoplje na državne stroške.

Na Pašičevem stanovanju se je danes govorilo o potrebi, da bi se odredilo državno žalovanje za celo državo, ki bi trajalo en dan. Zaprla bi se v znak žalosti vsa gledališča in zabavišča.

PRVE VESTI V ZAGREBU IN LJUBLJANI.

Zagreb, 10. dec. (Izvir.) Vest o nenadni Pašičevi smrti se je hitro raznesla po mestu. Do 12. ure je že vse mesto izvedelo, da je umrl vodja narodno-radikalne stranke. Ob pol 11 je že izšla posebna izdaja »Novosti« in »Večera«. Od začetka je le malokdo verjel, da je Pašić umrl, ker se ni v zadnjem času nič pisalo o bolezni. Vsi današnji popoldanski listi prinašajo o Pašiču dolge nekrologe. Značilen je uvodnik »Hrvata«, v katerem se naglaša, da je s Pašičem umrl največji nasprotnik Hrvatov.

* * *

Vest o Pašičevi smrti se je včeraj dopoldne bliskovito hitro raznesla po Ljubljani. Uredništvo »Slovenca« je prejelo vest o smrti okoli 10. dopoldne in sicer brzojavno, ker je telefonska proga Ljubljana—Belgrad že pet dni pretrgana. Vest smo takoj objavili na uredniški deski, nato pa priredili za Ljubljano posebno izdajo. Vest o nenadni smrti velikega državnika je povsod napravila globok vtis. —

Oporoka Nikole Pašiča.

Sredi ljute politične bitke, v katero se je 81 letni mož še enkrat pognal z mladeniškim pogumom, da izide kot zmagovalec, ga je zgrabila koščena roka in podrla. Ko star hrast v viharju je padel...

Zakaj se je bojeval Nikola Pašić ta zadnji pot v svojem življenju? Za časten odstop z javne pozornice, tako so zatrjevali vse te dni njegovi najbližji priatelji in zaupniki. Še enkrat je hotel stopiti na državno barko kot njen krmilar in jo zapeljati v mirnejše in varnejše vode. Hotel je sestaviti vlado, kakor je doslej še nismo imeli in ki naj bi dala naši državi novih moči na znotraj in zunaj, vlado srbsko-hrvatsko-slovenskega sporazuma, kakor je to napovedovala njegova intimna okolica, — vlado složnega dela, kakor je to sam označil s previdno besedo, njemu vedno lastno. In po tem uspehu se je hotel častno umakniti v privatno življenje.

Zdaj ga je častno umaknila smrt. Zakaj vprašanje je: Ali bi bil Nikola Pašić ta hvalevredni načrt, ki ga je baje imel, res tudi izpeljal? Da bi se bila njegova miselnost v zadnjem času res tako daleč preorientirala in da bi bil hotel popraviti, kar je v teh osmih letih kot politik in državnik pogrešil? Smrt je zaprla to vprašanje. In ne preostaja pač drugega kot verovati, da bi bil Nikola Pašić to storil. To je zdaj častni njegov odstop: da ostane za njim ta vera, da je res hotel še izvršiti veliko delo v blagor svoje države. In kakor njegova politična oporoka se glasijo danes besede, ki jih je izgovoril na seji radikalnega kluba, — v zadnjem svojem političnem govoru: »Vedno moramo pomišljati, kako bo to, kar delamo tu, odjeknilo na naš zunanji položaj. Zato je potrebno, da smo oprezni in da pazimo na vse, kaj delamo in kako delamo. Nujno je, da vedno mirno pretresemo vsako vprašanje in **da se držimo složno in skupno.** Ali to je odvisno tudi od naših bratov, s katerimi smo se zedinili. Kar smo s krvjo stvorili, to se ne da tako lahko raztopiti. **Potrebno je, da smo vedno složni** in da branimo našo zemljo, ako se najde kdo, ki bi nam hotel nekaj vzeti. **Če tega ne bomo čuvali, potem bomo sami krivi, ako pridemo v težak položaj.** V skupščini se lahko razgovarjamo, toda pri reševanju vprašanj mora biti **vse enodušno, da so vsi zadovoljni, in ne samo en del.«**

Te modre besede, ta državniška oporoka, to je častni odstop Nikole Pašiča, kojega politika v tej osemletni dobi kot šefa vlade in šefa največje stranke v državi ni bila ravno usmerjena po teh njegovih zadnjih besedah. Zapisati si jih bo moral v srce srbski narod, ki je tega moža tako ljubil in spoštoval, in izpolnjevati jih bo dolžnost vseh tistih, ki bodo prevzemali njegovo politično dediščino, da izvedejo to, česar veliki pokojnik s svojo velikansko avtoriteto v srbskem narodu ni izvršil, ker novega duha in časa in novih nalog naše države ni več doumel.

Veliki so bili talenti Nikole Pašiča in velika je bila njegova sreča. Vanjo je tudi vedno trdno zaupal, v njega pa je istotako vedno trdno zaupal srbski narod. Zaupal, da mu je s Pašičem zasigurana sreča. Kar je tudi res bilo, kajti najsijajnejša doba srbskega naroda, njegov čudoviti povzdig do današnje veličine in veljave, ostane neizbrisno združena z imenom Nikole Pašiča.

Pašić je bil sreča srbskega naroda. In ostal bo njegova sreča, če bo srbski narod sledil naukom, ki mu jih je zapustil v svoji oporoki.

Nikola Pašić pred vojno.

Z Nikolo P. Pašičem lega v grob ena najmočnejših političnih osebnosti ne le med Srbi in na Balkanu, marveč morda celo na vsem evropskem kontinentu zadnjega polstoletja. Po pravici so ga Srbi smatrali za svojega Bismarcka. Kot absolviran inžener ni sicer postavil nobene hiše, ni izumil nobenega stroja, pač pa je umel — glede na strankarske prilike na Balkanu — dati samega sebe svojemu narodu in po sebi izoblikovati trajno stavbo svoje stranke in v njej s svojim duhom in krepkim življenjem prepojiti organizacijo, ki je znala kljubovati vsem mnogoštevilnim težavam v razvoju nekdanje male kneževine Srbije skozi pestro zgodovino burnih političnih in vojnih dogodkov k sedanji veliki kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Prvotno socialist in revolucijonar je evolucioniral skozi vse faze početnih težav sebe in svojo stranko do absolutnega gospodarja najbolj zapletenih političnih situacij. Te situacije, v notranji politiki po večini njegovo delo, je s spretno in močno roko vodil mimo nevarnih čeri, ob katerih so se razbijali drug za drugim celo nasprotniki, vredni njegovih nespornih sposobnosti.

Ni le slučaj, da so podlegli v borbi z njim celo najbolj krvavi režimi pod dinastijo Obrenovičev, ki je žalostno završila v pomembni majski noči l. 1903.

Njegove, že po ločitvi s socialističnim pionirjem na Balkanu, Svetozarjem Markovičem, v narodu močno utrjene pozicije ni mogla uničiti niti obsodba na smrt l. 1883., niti temu sledeče pregnanstvo, ki je trajalo do abdikacije kralja Milana (1889). V tem letu se je vrnil v Belgrad ne kot pomiloščenec, ampak kot triumfator, dasi je kmalu nato bil pod policijskim nadzorstvom in mu je bilo prepovedano vsako občevanje s političnimi osebnostmi. Zaradi žaljenja kraljevskega doma je l. 1898. odsedel del svoje devetmesečne kazni v zaporu, a je kmalu po svojem drugem pomiloščenju zaradi atentata, ki je bil izvršen na razkralja Milana, bil zopet prijet in obsojen na 20 letno težko ječo v okovih. Toda zaradi pomirjenja prebivalstva je moral biti tudi tokrat pomiloščen. Ne časti in ne denar, še manj pa grožnje, smrtne obsodbe in ječe ter pregnanstvo in trpljenje ga niso mogle odvrniti na vztrajni poti k njegovemu cilju.

Že v Ženevi, kjer je kot študent tehnike mnogo občeval s pok. kraljem Petrom I. in ruskim revolucijonarjem Bakuninom, je skušal dobiti zveze in sodelavcev tudi med Hrvati in Slovenci. Toda takrat razmere za skupno akcijo po velesrbski ideologiji v zapadnem južnem Slovanstvu še niso bile zrele. Jakšić, Trdinov dijak na gimnaziji na Reki, se je umaknil s posredovanjem Bakunina v Rusijo, dočim je nasilno upokojeni Trdina opustil misel za javno delovanje v tem zmislu.

S krepko začrtanim svojim delovanjem je postopno osvajal postojanke v svoji domovini in na njih gradil pozitivno stavbo svojega duha, da je v mogočnih zamahih z drznimi loki prepredel politično življenje v Srbiji za trdno oportunistično podlago. V tem vztrajnem delu mu je krepko stal ob strani pok. grof Hartwig, ruski poslanik v Sofiji in pozneje v Belgradu.

Oprt na politiko sv. sinoda v Rusiji je pridobil zase odločilne kroge v Petrogradu. S krepko moralno in materijalno pomočjo Rusije je v zunanji politiki, zlasti v boju proti Avstro-Ogrski, pridobil močnih zaveznikov za Srbijo in z uspehom izvedel malo kraljevino brez težjih notranjih in zunanjih potresov iz tragične majske situacije v l. 1903. kot njen ministrski predsednik in zunanji minister in izvršil preokret od avstrofilske k rusofilski zunanji politiki. Značilni zanj so tudi carinska vojna s podonavsko monarhijo, aneksijo Bosne in Hercegovine po Avstro-Ogrski l. 1908., balkanska vojna v l. 1912. in 1913. in sarajevski atentat, — kar vse je pospešilo zorenje in dozoritev ne le duhov med Hrvati in Slovenci, marveč tudi politične dogodke daljnosežne važnosti za vojno, njen potek in posledice.

Najsi imamo o pokojniku glede sredstev kakršnokoli mnenje, vendar je nesporno, da je dobršen del zasluge za naše zedinjenje vprav v njegovem polstoletnem političnem delovanju. Premajhen je prostor, da bi mogli na tem mestu vsaj v večjih obrisih podati izčrpen pregled dela, ki ga je izvršil za svoto ožjo in v danih razmerah tudi za širšo domovino, zakaj zgodovina le-te je v globoki — smelo lahko rečemo — v kavzalni zvezi z javnim življenjem Pašičeve dobe, ki se ji ne bo mogel izogniti v pozitivnem zmislu noben vesten zgodovinar.

* * *

Od vstaje Črnega Jurija Petroviča, ki je bil 16. februarja 1804 izvoljen za voditelja oboroženega naroda, je bila mala Srbija po osvoboditvi izpod Turčije v stalnem vrenju. Za ustalitev duhov je potrebovala moža, ki bi s temperamentnim in odločnim nastopom navrnil njeno usodo v strugo vsestranskega razvoja. V glavnem je vso notranjo in zunanjo politiko dotlej vodila dinastija. Ni čuda, da je tudi strankarsko izoblikovanje iz osebnostnih nagibov iskalo trdnejših tal vprav v razpoloženju za in proti dinastiji. V tem tiči tudi vzrok večkratnih sprememb na srbskem prestolu. To in pa vpliv Rusije je pobudil končno kneza Miloša Obrenoviča, da je sklenil dati prvo ustavo svoji zemlji l. 1838. V tej ustavi je bila tudi določba, po kateri je imel senat pravico, nadzorovati javno upravo in pozivati na odgovornost vse, ki so imeli opravka z državnim denarjem. Zaradi tega je nastal spor, ali je tudi knez dolžan polagati račun za svoje gospodarjenje z javnim denarjem. Ker se v tem oziru knez Miloš ni hotel podvreči zahtevi senata, se je odrekel vladarstvu v korist svojemu sinu Mihaelu l. 1839.

Tu se je pa pokazalo, da nasprotstvo proti Milošu ni bilo osebno, pač pa proti njegovi dinastiji sploh. Zarotniki, ki so hoteli upostaviti rodbino Karadžorđevičev na kneževski prestol, so bili s svojim voditeljem Garašaninom sicer izgnani, a po posredovanju Rusije in Turčije že po dveh letih zopet pomiloščeni. In l. 1842. je pod vodstvom Vučića nastala vstaaj, ki je kneza Mihaela pregnala in na njegovo mesto je skupščina izvolila Aleksandra Karadžorđeviča, drugega sina kneza Jurija. Protirevolucija sicer ni imela uspeha, dasi ji je bila Rusija zaradi svojega stremljenja na Balkanu zelo naklonjena, vendar pa je imelo to dejstvo za posledico, da se je močno utrdila slovansko usmerjena patrijotična struja.

Ta struja, ki se je pozneje v raznih peripetijah dinastičnih in političnih bojev končno ustalila, je nudila pozneje idejno podlago Nikoli Pašiču, ko je le-ta po povratku iz Švice nastopil svoje javno delovanje v domovini.

N i k o l a P a š i ć se je rodil 19. decembra 1845 v Zaječaru. Ljudsko šolo je obiskoval v Zaječaru, gimnazijo pa v Kragujevcu. Leta 1866. je maturiral, se vpisal na tedanjo belgrajsko visoko šolo in dve leti pozneje odšel z državno podporo na politehniko v Curih in odtod v Ženevo. V švicarskih krogih je zašel v socialistične struje in s tem v zvezo z ruskim revolucijonarnim dijaštvom.

V tej dobi se je v mogočnem zamahu vzkresala ideja za osvoboditev balkanskih narodov izpod Turčije. Pašić se je hipoma znašel sredi tega gibanja in bil kot Srb izvoljen za člana glavnega odbora srbske, bolgarske, grške in romunske revolucijonarne organizacije »Federacija balkanskih republik«, ki je nastala na svobodnih tleh švicarske republike. Njegova aktivnost v tej smeri je potisnila v ozadje socialistična nagnjenja, kar je znatno ohladilo prvotno razmerje z glasovitim ruskim revolucijonarjem Bakuninom. Tembolj pa se je z vso mladeniško ognjevitostjo oprijel svojega prijatelja, mladega kneževiča Petra Karadžorđeviča, ki je takrat tudi študiral v Švici.

L. 1873. se je vrnil v Srbijo in kmalu stal v ospredju med nasprotniki tedanjega režima, da je bil že v prvem letu svoje državne službe v ministrstvu za javna dela odpuščen. Predmet tedanjih notranjih bojev je bila nazadnjaška ustava še izza kneza Mihaela Obrenovića. V teh bojih sta se posebno odlikovali dve močni struji: liberalna in radikalna. Pašić se je s socialistom Svetozarjem Markovičem in Perom Todorovičem priključil radikalni struji, ki je zahtevala obsežne ustavne pravice ljudstva in bila močno socialistično usmerjena. Najznačilnejša za radikalno gibanje je bila zahteva po široki samoupravi ljudstva. To je neizogibno moralo voditi v spor z dinastijo in njenimi predpravicami.

V stranki je končno prevladal Pašić in se definitivno ločil od socialista Svetozarja Markoviča. Revolucijonarna bojevitost mlade stranke je močno vplivala na razpoloženje javnosti, da je bil knez Milan končno prisiljen, da je začel l. 1875. s splošnim preganjanjem radikalov in njihovih prvakov. Vzporedno s tem pa je skušal pomiriti ljudstvo z važnimi zakoni in reformami, ki jih je predložil osebno skupščini v Kragujevcu. Zlasti je vredno omeniti za takratne razmere dokaj demokratičen zakon o občinski samoupravi. Nadaljnjim reformam so močno ovirali razvoj zunanje-politični dogodki, zlasti vstaja v Bosni in Hercegovini, vojna s Turčijo, razmere v Moldaviji in Valahiji ter rusko-avstrijska trenja katerim je morala plačevati račun Srbija.

Po srečno prestanih krizah je knez Milan 6. marca 1882 proglasil Srbijo za kraljevino in se kronal za kralja. Kljub temu, da je Srbija s tem dejstvom stopila na novo pot svojega državnega življenja, so ustavni boji z nezmanjšano močjo potresali temelje Srbije.

Pašić je bil l. 1878. izvoljen prvič za poslanca. V tem razdobju si je Pašić znal pridobiti neomejeno zaupanje najširših plasti v narodu in s tem so rasli tudi njegovi uspehi. Višek najstrastnejših borb za samoupravo in proti absolutizmu dinastije Obrenovičev pa je l. 1883. t. zv. »zaječarska buna«. Posledica vstaje je bila, da je bilo 10 radikalnih prvakov ustreljenih po obsodbi prekega soda, mnogi drugi pa obsojeni na dolgoletne ječe in — na številne batine. Pašić se je umaknil v inozemstvo, bil obsojen na smrt, a pozneje pomiloščen.

Glede na to si kralj Milan ni upal mobilizirati vse vojske v vojni z Bolgari l. 1886., ker je v narodu še vedno tlelo sovraštvo proti Obrenovičem zlasti zaradi krutega nastopanja vojaštva proti zaječarskim vstašem. To je imelo za posledico poraz srbske vojske pri Slivnici in v zvezi s tem tudi abdikacijo kralja Milana l. 1889. v korist njegovemu sinu Aleksandru.

Toda razmere v kraljevi rodbini niso bile nikakor v stanu, da bi trajno blažilno vplivale na notranje strankarske boje. Ivandanjski atentat (1891) na kralja Milana je imel napraviti konec tem razmeram, a račun je moral plačati Pašić z obsodbo na petletno ječo, ko se je komaj vrnil v domovino l. 1890., a bil na zahtevo Rusije pomiloščen, izvoljen leto za tem za predsednika skupščine in kmalu nato pozvan na čelo vlade kot ministrski predsednik.

Toda že l. 1893. je bil imenovan za poslanika na ruskem dvoru, kjer je ostal do l. 1894. Kljub temu pa so notranji boji divjali z nezmanjšano silo dalje. L. 1897. je bil Pašić izvoljen za župana belgrajske občine. Ko se je razkralj Milan vrnil v Srbijo v nadi, da spet zasede srbski prestol, se je opozicija proti tej nameri ostro zavarovala, kar je odmelo tudi v atentatu na razkralja Milana (l. 1899.). Pašić je bil zaradi veleizdaje takoj po atentatu obsojen na 20 let ječe, a potem pomiloščen.

Pašičeva aktivnost je od tega leta na zunaj pojenjala, a je kot voditelj radikalne stranke idejno sodeloval v vseh njenih pokretih. Zarota v noči dne 29. maja 1903. (10. jun. p. n.), ko sta bila kralj Aleksander in kraljica Draga Mašin umorjena v svoji palači, je Pašiča spravila zopet v ospredje, in sicer najprej kot zunanjega ministra in nato v mesecu aprilu 1906 kot ministrskega predsednika. L. 1909. je bil Pašić v Novakovičevem kabinetu minister za javna dela, a po fuzioniranju staro in mladoradikalov sam prevzel ministrsko predsedstvo. Odtlej je ostal stalno na čelu vlade do prve vlade po zedinjenju, ko ji je bil predsednik Stojan Protić.

Za časa aneksijske krize je odšel kot poslanik v Petrograd in skušal zainteresirati ruski dvor za razdere v Bosni in Hercegovini. Vendar do vojne z Avstro-Ogrsko takrat ni prišlo, ker dogodki še niso dozoreli za tako daljnosežno oboroženo akcijo.

Pašičevo delovanje, ki je s polstoletno zgodovino Srbije v najtesnejši zvezi, zasluži, da najde življenjepisca, ki bo z zgodovinsko vestnostjo vsestransko osvetlil Cavourja na jugoslovanskem Pijemontu in mu odkazal dostojno mesto tudi v zgodovini naše mlade države.

Nekaj potez Pašičeve osebnosti.

Oglejmo si ga najprej po zunanjosti, kakor ga je poznal svet zadnjih 20 let! Kdor ga je videl prvikrat, se skoro ni mogel ubraniti neki skoro komični konstataciji: da Pašiču ni bilo brez vzroka ime — Miklavž! Mož visoke postave, zdravega rjavo-rdečega obličja, rahlo upognjen, miren in dostojanstven v sleherni kretnji in v pogledu, z dolgo sivo brado — prav takega smo si vedno mislili Miklavža. V parlamentu nisi tudi ob najhujši debati opazil na njem kakega razburjenja. Če se je oglasil k besedi — in oglasil se je silno redko, kakor bomo takoj videli! — je govoril kratko, brez patosa, silno preprosto in previdno, tako da mu ni bilo treba nikdar ničesar popravljati ali preklicevati. Že po zunanjosti si je težko misliti hujšega nasprotja nego je bilo med Pašičem in — Radičem.

Kdor bi mislil, da je silen govorniški dar neobhodno potreben velikemu politiku, bi baš na Pašiču lahko — korigiral svoje mnenje. Pašić po prevratu menda sploh ni nikdar govoril v skupščini pri debati o kaki stvari; oglasil se je le prav redko kot šef vlade k besedi, da je podal kako pojasnilo. Pri tem vobče ni povedal ničesar drugega, nego kar je bilo javnosti itak znano iz časopisja, samo da je s Pašičevo izjavo tisto naziranje dobilo oficielen značaj. Pašić je dobro vedel, da njegova moč ni v sijajnih govorih; zato se tudi na to polje ni podajal. O slavnem Perikleju nam poroča zgodovina, da je ta mož, ki je znal kot govornik udarjati po nasprotniku uničevalno kakor olimpijski Zevs s strelami, govoril zelo redkokdaj, ampak je dal braniti svojo politiko po svojih pristaših; zase si je prihranil samo trenutke največje napetosti. Pašić si tudi tega ni prihranil zase. Zdelo se je, kot da ga debata v skupščini ne zanima preveč, da ne polaga nanjo prevelike važnosti. Njegova moč je morala biti torej drugje: v vodstvu kluba, v vplivu na ministrski svet, v pogajanjih z voditelji strank, v spretnosti, da je znal izkoristiti sleherni položaj v politiki. Vsi drugi srbijanski in tudi prečanski politiki so z malo izjemami tudi prvoborilelji v skup-

Nikola Pašić zapušča narodno skupščino.

ščini v političnih debatah. Opozorimo samo na oba velika Pašičeva nasprotnika: Ljubo Jovanoviča, ki je morebiti najboljši govornik sedanjega našega parlamenta in Stojana Protiča, med čigar govorom je vladala vedno v skupščini tišina kakor v cerkvi, da bi se ne izgubila nobena njegova beseda. Pašić je bil tako rekoč politični vodja v skupščini, ki ni govoril ne sijajnih govorov in ne pisal člankov za časopisje. In kljub temu je — vladal!

Ni slučaj, da si je Pašić izbral za svoj študij najbolj realistično stroko: tehniko. Njegova slabost glede znanja jezikov je bila splošno znana. Dasi je študiral v Curihu in živel mnogo časa v Franciji, so vendar trdili tujci, ki so ž njim govorili nemški ali francoski, da govori Pašić tako nemščino in francoščino, kakršne ne najdeš ne v slovnici in ne v narečju. Tudi si ni mogel zapomniti tujih imen; zato je bil slaven njegov »ovaj«, s katerim je opisoval osebe, katerih imena so živela čudno potvorjena v Pašičevi glavi, če mu sploh niso popolnoma izginila iz spomina. In vendar je bil mož izreden praktičen talent. Čujmo, kako ga je označil l. 1912. nihče drugi nego — Trocki, poznejši ruski revolucionar! Pripoveduje nam to Hermann Wendel v knjigi Von Marburg bis Monastir oziroma v Kreuz und quer durch den slawischen Süden (str. 34). Bilo je pet minut pred napovedjo prve balkanske vojne. Wendel in Trocki, ki je bil vojni poročevalec za novoustanovljen list v Kijevu, sta bila v avdijenci pri Pašiču. Po razgovoru je rekel Wendlu Rus s kodrasto pristriženo brado, z energično zakrivljenim nosom in pametnimi očmi za ščipalnikom o Pašiču: »Ein gescheiter Kopf und weiß, was er will.« (Prebrisana glava in ve, kaj hoče.)

Seveda bi pa tako ugodne sodbe ne slišal človek o Pašiču, če bi poslušal n. pr. Krsto Cicvariča, nekdanjega direktorja Beogradskega Dnevnika. Tudi Cicvarić je živo nasprotje k Pašiču: Cicvarić je tako rekoč sam vzdrževal s svojim peresom dnevnik, kamor je napisal vsak dan uvodnik, Pašić pa poosebljena molčečnost. Nekoč je napisal Cicvarić uvodnik, v katerem je razmišljal, ali ima Pašić sploh kaj velikih misli v svoji glavi. Argumentiral je takole: Ali ima kača noge? Kmetje pravijo, da jih ima; strokovnjaki pa sodijo, da jih nima, sicer bi jih kdaj pokazala. Ali ima Pašić misli? Kmetje menijo, da jih ima; strokovnjaki pa pravijo, da jih nima, sicer bi jih kdaj pokazal. — Pa vendar je Pašić imel mnogo političnih misli, brezdvomno dosti več nego Cicvarić, samo da ni paradiral z njimi, ni jih kazal javno, ni pisal o njih v časopisju, povedal pa jih je tam, kjer so kaj — izdale!

Mnoge politične osebnosti so v naši dobi izdale svoje memoare. Pašić jih ni; pisali jih bodo pa o njem drugi. Kajti zaključeno je življenje neverjetnih bojev in nevarnosti, zraven pa takih časti, kakršne so bile redkokdaj prisojene zemljanu: ena sama velika pot od pluga do krone!

Pašičevi kabineti v novi državi.

V novi kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev je prevzel Nikola Pašić prvič vlado v svoje roke dne 1. jan. 1921., po ostavki druge Vesničeve vlade. Vladal je z radikali in demokrati, ki jim je 26. marca istega leta pritegnil še muslimane in SKS. Za časa te vlade se je notranji položaj skrajno poostril: Bankarstvo in izvozničarstvo se je bohotno razpaslo, delovni sloji so pa obubožali. To je dovedlo na eni strani do raznih revolucijonarnih pojavov, na drugi do zloglasne naredbe o »redu in radu«. Namesto da bi se iskala pot do sporazuma s Hrvati, se je uvedel v glavnem po zaslugi pročanskih demokratov batinaški sistem. Na prosvetnem poprišču je Pribičević uveljavljal kulturnobojne namere. Nad Slovenijo je zavladala liberalna birokracija. Koncem januarja je začela zborovati konstituanta, ki ji je vlada predložila centralistični ustavni načrt. Začela se je neprimerna borba za avtonomijo, za svobodo šole in cerkve. Opozicija se je vsled Radičeve abstinence borila na mrtvi straži. Protić, ki je bolje razumel čas nego Pašić, je izstopil iz radikalne stranke in se pridružil opoziciji. Dne 29. junija je bila sprejeta Vidovdanska ustava ob odsotnosti zastopnikov hrvatskega in slovenskega naroda. Konstituanta se je pretvorila v redno skupščino in takoj nato odgodila. Začel se je boj za revizijo ustave.

Dne 16. julija se je izvršila rekonstrukcija kabineta; Pribičević je prevzel notranje ministrstvo. Napetost med vlado in ogromnim delom prebivalstva se je še poostrila, a ljudsko nezadovoljnost so do skrajnosti napele terористične režimske organizacije. 16. avgusta je umrl kralj Peter in vladarstvo je prevzel kralj Aleksander, ki pa se je takrat vsled bolezni mudil v inozemstvu. — Uprava se je vse bolj centralizirala, nezadovoljnost je rasla, valuta je padala.

Dne 4. decembra je Pašić podal vladno ostavko z motivacijo: »da je notranjepolitični položaj naše države prišel na mrtvo točko in da je nasprotstvo med Hrvati in Slovenci na eni in Srbi na drugi strani tako veliko, da se morajo napraviti koraki, da se popravi sistem notranje politike.«

Dne 24. decembra 1921 je bila po dolgi krizi imenovana četrta Pašičeva vlada z radikali, demokrati, muslimani in SKS. Vladna deklaracija v skupščini sploh ne govori o notranjem in zunanjem političnem položaju, marveč navaja le par upravnih zakonov, ki naj se sklenejo. Mršav program, mršavo delo. Tedaj so začela dozorevati prizadevanja, da gredo Hrvatje v parlament. Pašić je izvajal posledice in 4. decembra 1922 podal ostavko.

Dne 16. decembra 1922 je bila imenovana peta Pašičeva — homogena radikalna vlada, ki je 18. marca 1923 izvedla volitve. Hrvatje so prišli v Belgrad, Pašić je 24. marca podal ostavko.

Dne 27. marca 1923 je bila imenovana šesta Pašičeva vlada, sestavljena iz radikalov in demokratov, ki je znana pod označbo »PP-vlade«. Splošna nezadovoljnost je pod to vlado prikipela do vrhunca; 17. julija 1924 je Pašić podal ostavko svojega kabineta.

Nato je sledila vlada Ljube Davidoviča, ki jo je pa Radičeva nepreračunljivost in skupno prizadevanje centralistov vrglo že po treh mesecih.

Dne 7. novembra 1924 je bila imenovana sedma Pašičeva vlada z radikali in demokrati; izvedla je volitve dne 15. februarja 1925, katerih izid je bil z nasilnimi sredstvi potvorjen. Sledili so dogodki z Radičem, njegova aretacija in neposredno nato njegov »sporazum« s Pašičem.

Dne 15. julija 1925 je Pašić podal ostavko in 18. julija je bila imenovana osma Pašičeva vlada, v katero je vstopila poleg radikalov Radičeva HSS. Delo te vlade je pod označbo RR režima še vsem v spominu, posebno pa Slovencem, ki jih je ta režim posebno brezobzirno porinil v stran. Držala se je ta vlada do 8. aprila 1926, ko je Pašić podal ostavko. To je bila zadnja Pašičeva vlada.

SLS ni bila zastopana v nobeni izmed Pašičevih vlad.

Jugoslovansko-italijanski spor.

Napadi v italijanskem časopisju.

Rim, 10. decembra. Tukajšnji ital. listi nadaljujejo kampanjo proti Franciji in Jugoslaviji. »Tribuna« pravi, da ima Jugoslavija še čas, da se znova pridruži Italiji namesto Franciji; v nasprotnem slučaju naj ve, da bo morala svojo zmoto drago plačati.

»Giornale d' Italia« poroča, da je Anglija po svojih poslanikih v Parizu in Belgradu opozorila, da tiranskega pokreta ne smatra kot ogroževalnega; svetovala je obema vladama, naj presojata položaj mirnejše. — Očividno je, da smatra italijanska javnost, da je našla Italija v sedanjem sporu z Jugoslavijo oporo v Angliji. Razen tega štejejo kot važen uspeh v sedanjem trenotku arbitražno pogodbo z Nemčijo.

Tiranski parlament ratificiral pogodbo z Italijo.

Tirana, 10. dec. Albanski parlament je ratificiral italijansko-albansko pogodbo.

Francoski dementi.

Pariz, 10. dec. Na tukajšnjih merodajnih mestih zavračajo trditve »Giornale d' Italia«, da se je med Francijo in Jugoslavijo sklenila vojaška konvencija in da se iz Francije prevažajo v Jugoslavijo velike množine vojnega materijala, kot popolnoma izmišljene. Istotako odločno zavračajo trditev istega lista, da sta zadnji upor v Skadru zanetili sporazumno Francija in Jugoslavija.

Briandove izjave o paktu z Jugoslavijo.

Pariz, 10. dec. (Izv.) »Matin« poroča iz Ženeve, da je Briand z ozirom na vesti, da je on pripravil dr. Ninčičev padec, pojasnil, da je Francija pokazala svoje prijateljstvo napram kraljevini SHS že s tem, da je Francija odložila sklenitev prijateljskega pakta s kraljevino SHS, dokler ni le-ta podpisala z Italijo pakta o medsebojnem prijateljstvu. Sedaj pa ni več upravičeno nobeno odlaganje te zadeve.

Ženevsko zasedanje.

Ženeva, 10. dec. Včeraj je Briand obiskal Stresemanna, ki je nekoliko obolel. Ostal je pri njem tri četrt ure. Kakor zatrjujejo poučeni viri, se je med obema ministroma dosegel popoln sporazum glede investigacijskega programa.

Pač pa so se pojavile ovire na poslaniški konferenci v Parizu, kjer skuša Anglija uveljaviti svoje stališče glede vprašanja izvoza vojnega materijala. Anglija skuša tu zaščititi interese angleške industrije. Ob tej točki so se doslej razbila še vsa pogajanja. Francozi predlagajo, da naj se vprašanja, ki bi se sedaj nikakor ne dala rešiti, poverijo nekaki likvidacijski komisiji, ki bi štela le malo članov. Z nemške strani pa se čuje misel, da se vsa še sporna vprašanja predlože posebnemu razsodišču.

Ženeva, 10. dec. (Izv.) Po poročilih, ki so prišla semkaj iz Pariza, je nastopil v vprašanju morebitne likvidacije medzavezniške kontrolne komisije resen zastoj. Radi tega se doumeva, da bo nastal zastoj tudi v zasedanju Sveta društva narodov v Ženevi.

Ženeva, 10. dec. (Izv.) Briand je dal zastopnikom mednarodnega časopisja izjavo o svojem razgovoru s Stresemannom, da še ni urejeno vprašanje o izvozu vojnega materiala in utrdbah. Izpraznitev zasedenega ozemlja se bo mogla izvršiti le na podlagi direktnih pogajanj in dogovora med zastopniki prizadetih držav. Kar se tiče ureditve kontrole v Porenju, meni Briand, da se bo moralo Porenje tako zavarovati, da bo izključen vsak vpad čet od katerekoli strani.

Ženeva, 10. dec. (Izv.) Juristični strokovnjaki so zaključili svoje delo glede avtoritativne interpretacije investigacijskega načrta.

Ženeva, 10. dec. (Izv.) Danes se je vršila seja zastopnikov Anglije, Francije, Nemčije, Italije in Belgije. Nemčijo sta zastopala dr. Stresemann in državni tajnik Schubert. Seja se je zaključila ob 13.30 in se je o seji izdal poseben komunike.

Ženeva, 10. dec. Eksperti so sporazumno izdelali noto o interpretaciji investigacijskega načrta Društva narodov. Nota potrjuje, da obstoječe investigacijske komisije nimajo pravice do inicijative in da smejo nastopiti še-le potem, če to sklene svet Društva narodov. S to rešitvijo so zadovoljni tudi Nemci in ne zahtevajo več odpoklica teh komisij. Kakor hitro se medzavezniška kontrola ukine, se avtomatično uveljavi investigacijsko pravo Društva narodov in preide kontrola na te komisije.

Poslaniška konferenca v Parizu.

Pariz, 10. dec. Sinočnji seji poslaniške konference sta prisostvovala tudi maršal Foch in predsednik medzavezniške kontrolne komisije general Walch. Razpravljali so o vprašanju kontrolne komisije. Do končno veljavnega sklepa niso prišli.

Kasno ponoči je razširila »Havas« o seji sledeče poročilo: Poslaniška konferenca je pretresala razorožitev Nemčije in ugotovila, da se je večina razorožitvenih točk izvršila, izvzemši one, ki se tičejo trdnjav Königsberga, Küstrina in Glogova kakor tudi izdelovanja vojnega materijala.

Pariz, 10. dec. (Izv.) »Matin« prinaša točno poročilo o delu poslaniške zbornice. Vprašanje razorožitve je zadelo na nekatere težave, zlasti ker je prišlo v vprašanju nemških utrdb na vzhodu do nasprotja med nemško in francosko tezo. V poročilu poslaniške konference se poudarja dobra volja Nemčije in se naglaša, da bo poslaniška konferenca mogla zaključiti svoje delo s povoljnim uspehom.

Pariz, 10. dec. (Izv.) Tu so se sestali k konferenci zastopniki nemškega, francoskega, belgijskega in luksemburškega železnega trusta. Konferenca se bo še jutri nadaljevala.

Rojstna hiša Nikola Pašiča v Zaječaru.

Italija pošilja nove čete na francosko mejo.

Ženeva, 10. dec. Sem je došlo poročilo, da je italijanska vlada poslala dva nova polka in mnogo milice na francosko mejo. Pas pri Nizzi je tako na francoski kakor na italijanski strani prenapolnjen z vojaštvom. Malenkosten slučaj bi mogel povzročiti spopad. V tukajšnjih krogih presojajo položaj zelo resno.

MADŽARSKE VOLITVE.

Budimpešta, 10. decembra. (Izv.) Danes na tretji dan volitev so se izvršile volitve v 91 volivnih okrožjih. V 34 okrožjih so zmagali vladni kandidati brez volitev. Izvoljeni so bili v teh okrožjih med drugimi: bivši minister za trgovino Hermann, bivši minister za narodno blaginjo Waas in bivši finančni minister Kallay.

NOBLOVO MIROVNO NAGRADO DOBILI DRŽAVNIKI.

Oslo, 10. dec. (Izv.) Noblovo mirovno nagrado za l. 1926. sta prejela dr. Stresemann in Briand, za l. 1925. pa Chamberlain in podpredsed. Zedinjenih držav Charles Daves.

NOV RAZPUST SLOVENSKEGA DRUŠTVA

Trst, 10. dec. (Izv.) Danes je tržaški prefekt Gasti razpustil mladinsko društvo v Barkovljah. Razpust se komentira tako, da je razvijalo omenjeno društvo protidržavno propagando.

Beležke

△ **Družba sv. Mohorja, razložena z »Jutrovo« modrostjo.** »Kdor preveč dokazuje — nič ne doseže.« To je za pametnega človeka edini odgovor na mukopolno in razblinjeno člankovanje »Jutrovih« urednikov in sotrudnikov o njih Gregorjevi, ne, oprostite, Voršnikovi družbi. (Ljubljanska hudomušnost jo je namreč za paralelo Mohorjevi krstila za Gregorjevo. To so jezičniki, ki ne morejo pustiti nobenega imena pri miru, Bog jim odpustil). Ob tem napihovanju ni čuda, da jim zagaga takale raca, ki kar kriči o literarni modrosti tega pisavca. Zapisal je namreč, da izda letos Mohorjeva družba kar tri nabožne knjige, med katere je »Jutrovska« učenost pahnila tudi svetovnoslavno Dickensovo »A Christmas Carol« — Božično pesem, ki je umetnina prve vrste in kot taka prevedena v vse svetovne jezike. Druga nabožna knjiga jim je dr. L. Ehrlichova Katoliška cerkev. Knjiga je objektivna zgodovina socialnih, kulturnih in verskih razvojev po Afriki in obeh Amerikah, seveda s posebnim ozirom na delo katoliške cerkve koncem 18. in 19. stoletja. Po najboljših angleških, francoskih, španskih in drugih virih je sestavljena ta zgodovina, ki bo brez dvoma vsakemu izobražencu in preprostemu človeku odkrila toliko novih in nepoznanih zanimivosti, da jih bo z užitkom užival. In prav tako je Frančiškova knjiga čisto posebno delo, ki na podlagi zgodovinskih virov in legend snuje pred nami ono tiho pa tako mogočno življenje asiškega jubilarja v izvirni, povestniški obliki, da bi jo prej imenovali roman kot pa monografijo. To so torej one »nabožne« knjige, ki se jih je »Jutrov« kritik kar vnaprej tako ustrašil. Mož je gotovo tako zapečen, da ob besedi krščanskega praznika, kot je božič, ob imenu svetnika še bolj, ob katoliškem pa kar do konca izgubi ravnotežje in zbeži pred tem bavbavom za planke, odkoder po svoji domišljiji bevska na poštene in mirne popotnike. Bog z njim! Ne kalimo mu veselja.

Iz katoliškega sveta

P. Krizostom Sekovanič O. F. M.:

Mučenci iz Damaska.

Z vnemo proslavlja letos ves kulturni svet spomin 700letnice smrti velikega asiškega Serafina. Od vseh strani prihajajo poročila o slovesnih tridnevnicah, akademijah, predavanjih, umetnostnih razstavah, koncertih in dramatičnih prizorih v čast sv. Frančišku — najljubeznivejšemu svetniku katoliške cerkve.

Višek pa so dosegle te slovesnosti gotovo z beatifikacijo osmih Frančiškovih sinov, ki so prelili v Damasku svojo kri za Gospoda leta 1860.

Sveti oče Pij XI. je s proglasitvijo teh frančiškanskih mučencev za blažene vkoval v Frančiškovo jubilejno krono osem krvavordečih rubinov, katerih jasna svetloba napolnjuje z nepopisnim veseljem zemljo in nebo.

* * *

Neizbrisen mi bo ostal v spominu letošnji 10. oktober — dan slovesne beatifikacije mučevcev iz Damaska v vatikanski baziliki.

Ker je bil to frančiškanski praznik, sem dobil vstopnico za tribuno; izborno mesto je bilo to, mehek baržunast sedež da desni strani apside, ravno nasproti sijajno okrašenemu in razsvetljenemu mramornemu kipu sv. Frančiška, na katerem je visel s prekrasnim vencem ovit frančiškanski grb.

Do pričetka slovesnosti je manjkala še cela ura. Imel sem pač dovolj časa za premišljevanje.

Prvo, kar sem storil, je bilo, da sem se zagledal v kip pred seboj.

Kako je vendar velik moj serafinski oče, sem pomislil. Kako je vendar velik! Do zdaj smo ga pač malo poznali, a zdaj, v njegovem jubilejnem letu, zdaj vsaj nekoliko slutimo njegovo veličino.

Ves svet mu spleta vence. Slikarji hočejo izliti v kar najtoplejše barve njegovo solnčno dušo, pesniki skušajo udariti v srebrno harfo njegovega pojočega srca, pisatelji izdajajo letos knjigo za knjigo, v katerih opisujejo Frančiška kot jasno luč, postavljeno na visok svetilnik, katere ljubeznivi žarki padajo v vsako srce, ki je dobre volje. Skladatelji se trudijo, da bi izlili v note melodijo, s katero je veliki pevec narave hvalil Stvarnika. Nemogoče je pregledati vso literaturo, ki je izšla za Frančiškov jubilej od najfinejših salonskih albumov do najpreprostejših in najcenejših brošuric, in to v vseh mogočih jezikih. In časopisi — celo brezverski — mu pojo slavo. Pa če pomislim zdaj še na vsa blesteča slavlja 4. oktobra širom sveta, zlasti pa v Asiziju in Rimu — kaj naj rečem? Aj, kak sijaj je bil ta dan n. pr. v baziliki Ara Coeli, ki je bila odločena za središče vseh Frančiškovih cerkvenih jubilejnih slovesnosti v Rimu — in kak sijaj je bil v celem okraju »San Francesco a Ripa«, kjer je bilo središče italijanskih nacionalnih slavnosti v čast velikemu asiškemu Serafinu. Okrog 7. ure zvečer sem prišel samo za hip pogledat slavnost v ta okraj, pa sem od začudenja ostrmel. Vse ulice, ki vodijo k imenovani cerkvi, so bile razsvetljene z venci raznobarvnih žarnic v obliki lokov. Kamorkoli sem pogledal, povsod sama žareča luč — povsod sami ognjeni predori. Neki ljubezniv gospod se je obrnil k meni in mi je rekel: »Glejte, to so pota, po katerih vodi sv. Frančišek duše v nebesa!« Krasno je bila razsvetljena tudi cerkvena fasada. Skozi strašno gnječo so si delale pot godbe in razne korporacije; — vse je hitelo proti trgu pred cerkvijo. Po stenah so bili nalepljeni lepaki z napisi: »Naj živi Frančišek, najbolj svet med svetniki!«

Toda — čemu naštevam vse to? Na ta način ne bi mogel nikoli končati. Vzemimo raje z eno besedo vse časti, ki jih je izkazal letos širni svet sv. Frančišku, in jih položimo na eno stran tehtnice, na drugo stran pa denimo kelih, napolnjen s krvjo osmih damaščanskih mučencev — in videli bomo, da je mučeniška kri težja in močnejša. Pa temu se ne smemo čuditi, zakaj na eni strani so slavospevi vojskujoče cerkve, na drugi pa je himna zmagoslavne cerkve. Slavospevi sveta bodo utihnili, pogreznili se bodo v morje pozabljivosti — himni mučencev iz Damaska pa je užgan pečat nesmrtnosti. Sijaj teh osmih rubinov, s katerimi je okrasil sveti oče Pij XI. zlato Frančiškovo krono, ne bo ugasnil nikoli.

* * *

Začetek slovesne beatifikacije je bil napovedan ob pol desetih, pa zbor kardinalov je prišel v dolgi procesiji šele po deseti uri v cerkev. Kmalu za njimi je prišel sprevod vatikanskih kanonikov s kardinalom-celebrantom in veliko asistenco; med njimi je bil tudi frančiškanski general in generalni postulator.

Ko sem gledal s svojega visokega sedeža to škrlatnordečo procesijo, mi je vzkliknilo srce: »Glej, kakor reka krvi je ta procesija, kakor reka svete mučeniške krvi, ki se peni v mogočnem sijaju proti oltarju slave!«

Pričele so se slovesne ceremonije.

Z močnim glasom je prebral lektor »Apostolsko pismo«, s katerim proglaša sveti oče za blažene: P. Emanuela Ruiz, p. Karmela Volta, p. Engelberta Kolland, p. Nikanorja Ascanio, p. Nikolaja Alberca, p. Petra Soter, fr. Frančiška Pinazo D'Arpuentes in fr. Janeza Jakoba Fernandez ter tri maronitske brate iz rodbine Massabki. — Prvih šest je duhovnikov, naslednja dva sta brata lajika, zadnji trije pa so meščani iz Damaska. Razen enega — patra Engelberta, ki je Tirolec — so vsi frančiškani Španci, trije bratje Massabki pa so sinovi plemenitega maronitskega rodu.

Po prebranem apostolskem pismu je intoniral kardinal-celebrant Te Deum.

Kot bi trenil se je dvignilo tedaj zagrinjalo, ki je zakrivalo podobo mučencev nad oltarjem sredi zlatih oblakov in trume angelov.

Zagledali smo jih pred seboj v veliki slavi!

To so tisti, ki jih je svet nekoč zaničeval, preziral in sovražil; oblečeni so v skromno obleko sv. Frančiška — pa so oprali to obleko v Jagnjetovi Krvi in iz te kopeli so izšli blesteči kot samo božje solnce.

Take smo zrli pred seboj tisto uro te svete mučence, zrli smo jih v morju bajne svetlobe tisočerih električnih žarnic, zamaknjene v križ, v tisti mogočni simbol vere, za katero so dali svoje življenje.

Istočasno z glavno oltarno sliko je bil odkrit tudi ostenzorij z relikvijami blaženih, ki je stal sredi oltarja, in pa dve veliki podobi pod kupolo ter ena na fasadi bazilike.

S čudovito dovršenostjo je izvajala sikstinska kapela zahvalno pesem menjaje z duhovščino in ljudstvom.

* * *

Med petjem je razdelil p Sartorelli, generalni postulator za frančiškanski red, kardinalom, škofom in prelatom krasno vezane knjige, v katerih je popisano življenje blaženih mučencev in pa s svilnatimi trakovi povito papeževo apostolsko pismo.

Slednjič se je pričela pontifikalna sv. maša v čast novim Blaženim.

Povedati vam moram, da tako pobožno še nisem kmalu molil kot pri tej slovesni sv. maši. Molila je namreč moja duša, pa samo duša; pogovarjala se je z nebeščani v tihi meditaciji. Zdelo se mi je, kot bi se zamaknil v čisto nov svet, v svet čigar prelest je nezapopadljiva in nedopovedljiva. To je kraljestvo blaženih mučencev.

Vse okrog mene je kipelo proti temu kraljestvu: veličastvo sijajnega svetišča božjega, dragocene obleke prelatov, čudovito ubrano petje, dehteči oblaki kadila...

Zastrmel sem v sliko...

Kako znani se mi zdijo ti obrazi. Vsakega izmed njih sem spoznal, kot da so bili v življenju moji dobri znanci in prijatelji. Pa — saj so moji bratje! Njih mučeništvo mi je stopilo s toliko jasnostjo pred oči, da se mi je zdelo, kot da sem osebno navzoč pri onem tragičnem dogodku v Damasku.

* * *

Bilo je 9. julija leta 1860. — Mohamedani v Damasku niso mogli več krotiti hrepenenja po krščanski krvi. Besneče tolpe so se vlačile po mestnih ulicah. Sam mestni prefekt je netil plamen med njimi (razdelil je med nje skrivaj nad dva tisoč samokresov) in jih spodbujal, naj ne nehajo prej, dokler ne umre zadnji kristjan.

Zjutraj že so metali fanatični muslimani po tleh lesene križe in silili mimoidoče kristjane, da so jih z nogami teptali; obešali so sveta razpela psom na vrat in kristjani so morali pred njimi poklekovati.

Morda bi ta dan še ne prišlo do klanja, ko bi zlobni mestni prefekt ne bil energično spodbudil krvi žejne tolpe.

Komaj je odzvonilo v krščanskih cerkvah poludne, že so se razlile mohamedanske hijene po mestnih ulicah in kristjani so umirali, umirali v velikanskih trumah, kot nekoč prvi kristjani pod meči tiranskih rimskih cesarjev. Od opoldne 9. do zjutraj 10. julija jih je padlo več tisoč.

Noben kristjan bi ne bil ostal živ, da ni prišel prav tedaj v mesto poveljnik Abd-el-Kader s posadko 1200 mož. Le-ta je precej spoznal, kako strašna krivica se godi kristjanom in, dasi je bil mohamedan, je v svoji pravičnosti takoj nastopil oprezno proti razdivjani tolpi. V svoji palači je zbral nad 12 tisoč preganjanih kristjanov, za katere je prav očetovsko skrbel, dokler ni poslal sam sultan tem preganjanim pomoči.

Frančiškani se niso zatekli v Abd-el-Kaderjev varni azil. Mislili so, da jih mohamedani ne bodo napadli, ker so bili pri njih zelo priljubljeni. Saj je celo mesto te blage sinove sv. Frančiška globoko spoštovalo in visoko cenilo; zakaj bili so vsem brez razločka vere veliki dobrotniki. — Poleg tega pa sta bila njihov samostan in njihova cerkev zidana z močnim zidovjem — v nasprotju z večino poslopij v Damasku, ki so bila lesena — in glavni vhod v samostan je bil z železjem dobro okovan. Torej človeško rečeno: zbesnela tolpa ne bi mogla zlepa prodreti v poslopje.

Pa stvar se je zasukala drugače, oziroma božja previdnost je odločila, da se pokaže tudi ob tej priliki junaštvo Frančiškovih sinov.

Redovniki so verovali v trdnost svojega samostana; toda, ko so slišali poročilo o grozovitem klanju po mestnih ulicah in ko so videli plamen gorečih hiš, tedaj so se začeli bati za svojo usodo in za usodo onih, ki so se zatekli k njim kot v varno gnezdo.

Samostana seveda niso mogli več zapustiti; zakaj ulice okrog njega so kar mrgolele oboroženih mohamedanov.

Začeli so se pripravljati na mučeništvo.

Blaženi Emanuel Ruiz, gvardijan, je zbral v cerkvi svoje sobrate in one kristjane, ki so se zatekli pod samostansko okrilje. Odkrito jim je razložil pretečo nevarnost z besedami polnimi junaštva in neustrašenosti, bodreč jih, naj bodo trdni v sveti veri, tudi če bi pri tem izgubili življenje.

Skupno so nato obudili popolno kesanje in pater Emanuel jim je podelil odvezo. Za tem so pred izpostavljenim Najsvetejšim zmolili litanije vseh svetnikov.

Slednjič so prejeli vsi z globoko pobožnostjo po rokah blagega predstojnika sv. obhajilo. Pater Emanuel je obhajal še samega sebe in je položil piksido s presveto Evharistijo — eno samo hostijo — zopet v tabernakelj, zakaj nekoliko je še vedno upal, da bo razdivjana množica samostanu prizanesla.

Minilo je nekaj ur.

Kmalu po polnoči se zaslišijo močni udarci na glavna vrata in za tem besno tuljenje razjarjene množice, ki ni mogla vlomiti močnega zapaha.

Tedaj pa je prišel Judež...

Redovniki so zavarovali in zastražili vse vhode; samo na enega so pozabili. To so bila majhna vrata zadaj nekje za samostanom.

Na ta vratica pa ni pozabil Judež, neki Izraelec, kateremu so izkazali damaščanski patri nepopisno dobroto. Da bi se prikupil morilcem, je izdal ta podli človek svoje velike dobrotnike. Odprl je omenjena vratica in spustil tolpo v samostan.

Civilne osebe, ki so bile v samostanu, so si skoro vse z begom rešile življenje, redovniki pa so se poskrili po velikem poslopju, kamor se je pač kdo mogel.

Blaženi Emanuel pa je pozabil na samega sebe; mislil je le na Jezusa...

Stekel je v cerkev in odprl tabernakelj, zavžil presveto Hostijo, si umil prste ter pokleknil nato pred oltar, da opravi svojo zadnjo molitev.

Preganjalci so prihrumeli tedaj v cerkev in strašno zarjuli nad redovnikom: »Pes, postani mohamedan, ali pa ti odsekamo glavo!«

Kot angel božji se je dvignil tedaj blaženi duhovnik in jim odgovoril odločno: »Kristjan sem in hočem umreti kot kristjan.«

Kakor besne zoeri so planili tedaj nanj, upognili so mu glavo nad oltarno mizo in mu jo odsekali.

Tako je umrl blaženi Emanuel kot jagnje zaklano na oltarju božjem.

Mohamedani so se nato razpršili po samostanu, da poiščejo še ostale redovnike.

Vlačili so jih iz skrivališč; od vsakega so zahtevali, naj izjavi, da veruje v Mohameda — a blaženi božji služabniki so odgovarjali: »Nikdar, nikdar!« in z Jezusovim imenom na ustih so padali pod meči, samokresi in koli teh podivjanih človeških hijen.

Vsi so bili umorjeni v samostanu, le blaženi Engelbert Kolland, ki je iskal zavetja v neki bližnji krščanski hiši, je bil le-tam pobit s sekiro.

Istočasno s temi junaškimi frančiškani so dali svoje življenje za Gospoda v samostanski cerkvi trije bratje bogate rodbine Massabki. Njih življenje je bilo s frančiškani tesno spojeno. Bili so pri teh vzgojeni, obiskali so njihovo šolo, zahajali vsak dan v njih cerkev in živeli v iskrenem prijateljstvu z brati.

Bog je odločil tako: kakor jih je družila v življenju ljubezen, tako jih je družilo v smrti junaštvo in tako jih druži zdaj v nebesih velika slava blaženstva.

* * *

Ko niso mogli najti muslimani nobenega kristjana več, je prenehalo strašno klanje. — Na obupne klice preganjanih je dvignila Evropa svoj glas in Sultan je poslal v Damask 6000 vojakov. Mestni prefekt, nekaj višjih uradnikov in kakih sto najbolj divjih oseb je bilo ustreljenih in upostavljen je bil red.

Ko so prišli kristjani iz svojih pribežališč, je bila njihova prva skrb, poiskati svoje dušne pastirje — blage patre. — Kako se jim je v bolesti skrčilo srce, ko so čuli vest o njihovem mučeništvu. Njihove telesne ostanke so z veliko skrbjo iskali pod samostanskimi razvalinami. Neka čudovita nadzemska luč jim jih je pokazala globoko spodaj v temni kleti. Z velikim spoštovanjem so zbrali te dragocene relikvije, jih položili v dve veliki krsti ter jih med glasnim jokom pokopali v cerkvi.

Grob so zakrili z velikim kamenom, v katerega so vklesali imena blaženih mučencev.

Ta grob je postal središče zaupnih prošenj in toplega češčenja. Iz njega so se izlivale v srca vernikov neštete milosti, dobrote in velik božji blagoslov.

Zato vam pa ne morem popisati, kako silno je razveselil sveti oče Pij XI. maronitske katoličane, ko je 2. majnika t. l. potrdil mučeništvo teh junakov, 22. majnika pa odločil njih beatifikacijo. Da bi pa počastil velikega asiškega patriarha v njegovih sinovih, je odločil, da se bodo vršile ceremonije beatifikacije v vatikanski baziliki dne 10. oktobra, torej v nedeljo med oktavo praznika sedme stoletnice blažene smrti velikega Serafina sv. Frančiška Asiškega.

* * *

Dopoldanska slavnost je bila po končani sv. maši zaključena.

Popoldne pa je prišel počastit relikvije blaženih mučencev sam sveti oče s svojim sijajnim spremstvom. Dolgo časa je klečal pred oltarjem zatopljen v gorečo molitev. Nato je podelil na slovesen način blagoslov z Najsvetejšim. Po blagoslovu je poklonil frančiškanski postulator svetemu očetu dragocen relikviarij s telesnimi ostanki blaženih in pa velikanski šop tropičnih rož. Relikviarij je izdelan iz ribje kosti in ima obliko kupole sv. Petra. Sveti oče se je za darove ljubeznivo zahvalil in je nato, burno pozdravljan od ogromne množice zopet odšel v vatikansko palačo.

* * *

13., 14. in 15. novembra t. l. se je vršila v čast mučencem iz Damaska slovesna tridnevnica v kolegijski cerkvi sv. Antona v Rimu, kjer ima sedež frančiškanski general. Pri tridnevnici so sodelovali najizbornejši pridigarji, več kardinalov, mnogo škofov in prelatov ter silno mogočen pevski zbor. Vse tri večere je bila cerkev znotraj in zunaj bajno razsvetljena (okrog 5000 električnih žarnic).

Nad velikim oltarjem pa so plavali v nebeški slavi naši ljubljeni mučenci. Tisoče vernikov je obiskalo vsak dan cerkev in se klanjalo tem blaženim sinovom velikega asiškega Serafina. S tem pa, da so se klanjali njim, so se klanjali Gospodu Jezusu samemu. Zakaj Gospod Jezus, za katerega so prelili ti preprosti frančiškani svojo plemenito kri — gospod Jezus sam jih je vzbudil iz te krvi kot krasne škrlatne rože — in gospod Jezus je storil, da so v svoji žarni luči postale te rože velik ponos sv. cerkve in velika slava reda sv. Frančiška.

Kaj se godi doma

Po pomilostitvi Janeza Jarca.

Ljubljana, 10. decembra.

Na Jarčevem domu v Vašah

Dočim so se v Ljubljani odigravali v noči od četrtka na petek dramatični prizori glede pomilostitve Janeza Jarca, je vladala v mali hišici v Vašah pri Medvodah težka atmosfera. Plaval je angelj smrti v sobi, kjer je vso noč preplakala in premolila ljubeča mati Frančiška Jarc za svojega nesrečnega sina Janeza, skupno z najmlajšim sinom Lojzetom. Drugi sin, 24 letni France, je bil odšel v Ljubljano, da se poslovi v imenu matere in bratov od Janeza, o katerem so vedeli, da ni zanj nobene rešitve. France je v Ljubljani zvedel o pomilostitvi bratovi v jetnišnici sami. Po kratkem četrt ure trajajočem razgovoru z bratom v celici je France pohitel domov, da materi, ki je usodni dan mnogo pretrpela, naznani radostno vest. Bližala se je tretja ura zjutraj Na vratih Jarčevih je takrat nekdo močno potrkal in čul se je krepak glas: »Odprite, mati!« Brat Lojze mu je odprl in France je veselo vzkliknil: »Janez ne bo obešen!« Oba, mati in Lojze, sta ostrmela. Mati je skoraj okamenela. France je veselo oznanilo ponovil. Pravijo, da bi bila mati kmalu znorela.

Brat Lojze, ki se pri Žabkarju uči ključavničarstva in je dobil radi težke rodbinske zadeve tridneven dopust, je danes zjutraj pohitel v Ljubljano, da se zahvali zagovorniku dr. Janku Žirovniku za njegov trud pri pomilostitvi. Lojze je popoldne odposlal brzojavno zahvalo za pomilostitev na kraljevo kabinetno pisarno v imenu matere in bratov. Brzojavno zahvalo je poslal dvorni pisarni tudi zagovornik dr. Žirovnik.

V pričakovanju justifikacije.

Ob prvih jutranjih urah je včeraj Ljubljano zagrinjala gosta megla... Skrivnostno so meglene koprene ovijale jetnišnico justične palače na Miklošičevi cesti. Že kmalu po 5. uri so se začele grupirati pred jetnišničnim vhodom skupine radovednih ljudi in lastnikov vstopnic, ne vedoč, kakšen senzacijonalen preokret se je po noči izvršil glede justifikacije. Rinili so se okoli vhoda, nekateri so kar zahtevali vstop na dvorišče. Ko so bili jutranji listi na ulici so jih tudi ti nestrpneži pred pred jetnišnico začeli prebirati, zlasti poročila o Jarčevi pomilostitvi Nekateri so bili naravnost razočarani in so vpili: »To je laž! Farbajo nas, da na tihem naredeſ« Proti 7. se je pojavila pred jetnišnico tudi večja skupina kmetov in kmetic iz Medvod in okolice, da bi videli, kako bo Janez Jarc obešen. Bili so presenečeni, ko so jim organi jetnišnice naznanili, da je Janez Jarc pomiloščen. Odhajali so mešanih čuvstev.

Janez Jarc je noč zelo mirno prespal. Okoli 5.30 zjutraj ga je posetil p. dr. Roman Tominec, ki je Jarcu izrazil svoje toplo in iskreno veselje, da je pomiloščen Jarc je splošno na zunaj in duševno popolnoma spremenjen. Ko se je bližala 7. jutranja ura, je Jarc paznikom pripomnil: »Sedaj bi se pripravljal za odhod na oni svet!«

Pravno ozadje pomilostitve.

Na sodišču je bilo vse dopoldne silno živahno. Pravniki kljub temu, da je deloma senzacijo o pomilostitvi nadkrilila še druga važnejša in svetovno imenitnejša senzacija o Pašičevi smrti so ves dan prav živahno premotrivali pravno ozadje pomilostitve. Navajale so se v prvi vrsti diference med našimi in srbskimi kazenskopravdnimi predpisi glede pomilostitve in kraljeve pravice o pomiloščenju, omenjali in poudarjali tudi, da je stol sedmorice zavrnil Jarčevo ničnostno pritožbo pred meseci, toda odrejeno je bilo, da se ima ta rešitev naznaniti Jarcu pozneje, ko se odloči vprašanje pomiloščenja. Stol sedmorice je tudi predlagal Jarca v pomiloščenje, toda pravosodno ministrstvo tega ni vpošteval.

V predsedstvu deželnega sodišča dela mnogo preglavice vprašanje, kam s krvnikom Mausnerjem in njegovim pomočnikom. Ne vedo, ali naj bi jih obdržali v Ljubljani ali pa poslali domov. Oba včeraj še nista zapustila Ljubljane.

Včeraj so bile razširjene vesti, da je Janez Jarc pomiloščen v 20 letno ječo. Te vesti včeraj še niso bile uradno potrjene.

Strašna bitka na fantovski veselici.

Župnija Sv. Bolfenk v Slov. goricah in sosednje župnije stoje pod vtisom strašnega poboja med fanti, ki se je vršil na fantovski veselici v Bišu. V tej vasi živi premožen posestnik, ki je star samec ter se še vedno s ponosom prišteva med fante. Vsako leto enkrat povabi fante iz domače in sosednih far k sebi ter jih pogosti z vsem, kar premore. Tako veselico je priredil tudi letos na Marijin praznik. Njegovemu vabilu se je odzvalo nad 100 fantov iz bližnje in daljne okolice. Razvila se je živahna zabava in ples; vina je bilo na razpolago, kolikor ga je kdo želel in ni čuda, da so bili fantje kmalu pijani. Ko jim je vino zlezlo v glavo, so se pričeli med seboj prepirati. Po polnoči se je iz prepira razvil pretep, ki se je kmalu izpremenil v splošen pokolj. V rokah pijanih fantov so se zabliskali noži, padali so po glavah stoli, posamezne gruče so se valjale po tleh ter se po živinsko ruvale in grizle. Bil je uprav peklenski prizor, kateremu so napravili z veliko težavo konec poklicani orožniki. Posledice te bitke so bile strašne. V sobi je ležal mrtev fant, zaboden naravnost v srce, okrog njega se je pa zvijala kopica težko ranjenih. Koliko je bilo v boju lahko ranjenih, ni mogoče dognati, ker so pobegnili ter se bojijo iti k zdravniku iz strahu pred kaznijo.

Orožniki so imeli dovolj dela, da so za silo obvezali ranjence. Nato so jih vaščani naložili na vozove ter odpeljali v ptujsko bolnico. Naslednjega dne so orožniki pričeli loviti glavne razgrajače. Zaprli so jih šest ter jih odgnali v zapore okrožnega sodišča v Mariboru. Istega dne je dospela tudi sodna komisija iz Ptuja. Dasi so bili sodniki in zdravniki vajeni sličnih komisij, so se ob pogledu na sobo, kjer se je boj vršil, vendar vsem ježili lasje. Soba je bila bolj podobna klavnici, kakor človeškemu bivališču Na tleh je bilo za 2 cm strjene krvi, stene in strop okrvavljeni, okna potolčena in sploh vse razbito. V sredi tega krvavega razdejanja je pa ležal mrlvec z zevajočo in krvavo rano na levi strani prsi. Žalostno je, da so žrtve, katere doprinaša naše ljudstvo alkoholu, tako strašne.

Smrtna nesreča.

Dne 9. decembra okoli 8. ure dopoldne se je blizu Drenovega griča pri sekanju drv smrtno ponesrečil Andrej Novak iz Loga pri Brezovici št. 34. Mrliča so prepeljali na Log, odkoder se bo vršil pogreb dne 11. decembra dopoldne Rajnki zapušča mlado vdovo in dve mali hčerki. N. v m. počiva!

Od avtomobila povožen.

Ko so na praznik Brezmadežne ljudje odhajali od pozne sv. maše v minoritski cerkvi v Ptuju, je pridrvel po Panonski ulici vojaški avtomobil, ki je zavil pri Ornigu v Miklošičevo ulico, a ker je tam oster ovinek, je povozil nekaj ljudi, ki so šli po trotoarju ob Mätzlerjevi hiši. Nastala je grozna panika in vpitje ubogih povoženih žrtev. Težko je bila poškodovana gdč. Tončka Brenčičeva, hči g. Franca Brenčiča, posestnika v Žabjaku, dve drugi pa sta manj poškodovani. Brenčičevo so takoj spravili k zdravniku, nato pa v ptujsko bolnišnico. Mestni občinski svet je že v predzadnji seji grajal prehitre vožnje avtomobilov po mestu in zahteval strogo policijsko nadziranje. Prehitre vožnje se morajo kratkomalo prepovedati, ker v Ptuju ni širokih ulic kot v drugih mestih.

Simpatičen vasovalec.

V Trnovem, kraju nesrečnega imena, raste lepa rožica Slavkica, ki pa ni samo lepa, nego tudi za razne oboževalce, ki nimajo preveč čednih namenov, nedostopna. Zaman so vsi vzdihi in vzdihljaji nesrečnega Franceljna, Slavka ga ne mara, pa amen. Še govoriti noče ž njim. Francelj je spoznal, da zaležejo njegove prisege in dokazi ljubezni pri Slavki toliko, kot lanski sneg, pa je sklenil, da se posluži novih, krepkejših argumentov. Ponoči je potrkal na Slavkino okno, s tiho nado, da se mu ta odzove. Ker pa tega ni hotela, je Francelj pričel trkati čim dalje krepkeje, tako da je postajalo vse domače strah in groza. Pri tem trkanju je »pomotoma« razbil tudi tri šipe, vredne 100 Din. Ko ga je stražnik opozoril na finejše vasovanje, se je odrezal: »Kar toži naj me, se bom že zagovarjal!«

Demon alkohol.

Pod močno sugestijo radi Jarčeve pomilostitve stoječa fantazija Ljubljančanov je včeraj okoli poldne mahoma skonstruirala senzacijonalno vest, kako je Jarčev brat France, vesel bratovega pomiloščenja, pijan vozil po mestu, prišel v konflikt s stražniki ter tri strahovito pretepel. Stvar je bila pretirana. Bil je Ižanec F. J., ki je včeraj okoli 11 dopoldne pijan z bičem udrihal po konjih. V divjem diru je privozil po Resljevi cesti čez Zmajski most v Kopitarjevo ulico, kjer bi se kmalu zgodil težak karambol, ker je nasproti privozil drug voz. Dirjajoči konj je napravil močan ovinek ter je pri tem padel. Stražnik je pijanega Ižanca aretiral, a popreje še konja spravil v Košakov hlev. Stražniku sta morala priskočiti na pomoč še druga dva krepka stražnika, ki so besnečega in renitentnega Ižanca peljali v zapor. V Prešernovi ulici pa se je J. vrgel na tla in so stražniki morali pozvati izvoščka Jožeta Plavštajnerja, da so ga mogli odpeljati v policijski zapor. Ko se je proti večeru streznil, je povedal in priznal, da se je dopoldne napil žganja. Bil je zelo bojevit, a to ga bo veljalo več kovačev.

Od Poljan proti Bleiweisovi cesti se je snoči okoli 6. pomikal živahen sprevod mladih ljubljanskih fantičev, ki so vlekli dvokolesni voziček, na katerem je bila naložena neka stara potovka tam z Dolenjske, ki je za sobotni trg pripeljala v mesto 13 kokoši in vrečo golobov. Napila pa se je tako, da je s svojo robo obležala na cesti. Noč je prespala v zaporu. Močno je preklinjala...

Slovenci v Italiji

Prava naloga nove Gorice.

Rekli smo že, da ustanovitev oziroma obnovitev goriške pokrajine s prefektom v Gorici ni posebno razveselila goriških Slovencev. Saj že vsak preprost kmet na Goriškem ve, da je Rim dal Gorici zopet glavarstvo in združil zopet velik del nekdanje goriške dežele ne morda za to, da bi ustregel upravičenim željam goriških Slovencev, ki so se pred leti z vsemi silami upirali priklopitvi Gorice k Vidmu, ampak radi tega, ker je Videm v raznarodovalnem delu med Goričani popolnoma odpovedal; radi tega je treba sedaj spraviti generalni štab v Gorico, naj ona poskusi srečo. Da je bil ta prvi vtis, ki ga je napravila na Goričane vest o obnovitvi goriške pokrajine, popolnoma pravilen, nam sedaj kaže pisanje režimskih listov. In še nikdar niso ti listi tako odkrito, da, naravnost presunljivo neusmiljeno odkrito pisali o načrtih, ki jih ima fašizem glede goriških Slovencev in Slovanov v Italiji sploh. »Lasciate ogni speranza!« Tu ne gre morda za kampanjo prizadetih lokalnih fašistovskih listov. Tudi iz Rima prihajajo podobni vzkliki, iz Rima prihajajo slovenski veditelji s povešenimi glavami. Padanje barometra v odnošajih med Belgradom in Rimom se točno registrira na Primorskem, tudi na Primorskem se zbirajo temni oblaki.

In celo tržaški »Piccolo« je bil enkrat odkrit. Kakšno veselje, da dobi Gorica zopet prefekturo, da se obnovi goriška pokrajina! Tako piše danes »Piccolo«, ki je pred leti z vso vnemo zagovarjal priklopitev Goriške k Vidmu; a tudi takrat je bil »Piccolo« enkrat odkrit in je zapisal: Videm bo požrl Gorico in goriške Slovence, ki se bodo kar zgubili med Furlani; v par letih bodo Slovenci poitalijančeni. In kaj piše danes »Piccolo«? Gorica je tehnično in birokratično že pripravljena za propagando med Slovenci v Italiji, ki naj privabi Slovence z Vipavskega in Tolminskega k Italiji; Gorici, ki ima še prejšnja poslopja, uradnike »s prakso in politično zavestjo«, »se bo posrečilo iztrgati Slovence, ki tvorijo veliko večino goriškega prebivalstva, iz rok politikantov in napraviti iz njih zveste in iskrene (!) — »Piccolo« govori o iskrenosti — državljane. Toda ne samo v tehničnem, tudi v jezikovnem pogledu je Gorica pripravljena in lahko stopi v stik z upravljano deželo, brez nesporazumljenj, ker govori slovenski in se lahko sporazume z italijansko zavestjo z deželo. Videm ni bil ne po svoji mentaliteti ne po zemljepisni legi pripravljen za to funkcijo. Idrija je bila oddaljena od Vidma celih 130 km in kadar je kdo prišel v Videm, ga tam niso razumeli, ker v Vidmu govorijo italijanski. Vprašanje jezika je odločilne važnosti v vsem procesu odnošajev s Slovenci.« Torej Videm ni za »Piccola« nič, posebno, ker ne zna slovensko, Gorica bo delala čudeže, ker zna slovensko. Danes, ko je Mussolini izrekel indirektno nezaupanje Vidmu, je lahko, prav lahko tako pisati tudi »Piccolu«, ki je nedavno precej drugače pisal. Pa tudi obstoj Slovencev, »ki tvorijo veliko večino prebivalstva na Goriškem«, priznava »Piccolo«. In pa ti božji »politikanti« so prišli zopet na tapet. Ti »politikanti« imajo nenadoma vse Slovence v svojih rokah, politikanti, ki ne smejo imeti več niti enega predavanja, niti enega shoda. Čudna sila. Morda pride »Piccolo« v pratkem še do spoznanja, da ne bo niti »tehnično in birokratično dovbro opremljena Gorica« veliko opravila pri goriških Slovencih, ki so že davno iztrgani iz rok »politikantov«, ki se sploh ne morejo ganiti in niso niti v svojih stanovanjih več varni. »Po hišah bomo pričeli čistiti!« je zagrozil pred dnevi neki fašistovski list.

»Treba je dati sveže krvi italijanski coni,« nadaljuje »Piccolo«. »Na Goriškem živi 250.000 ljudi, med temi je 150.000 Slovencev. Gorica je bila vklenjena v obroč slovenskih občin. Do sedaj ni bilo mogoče sprejeti vse številne družine, obrtnike in uradnike, ki bi se radi nastanili v Gorici, ker so se industrijski načrti, trgovski projekti in razna stavbna podjetja, ki bi rada importirala ljudi iz starih pokrajin, nahajale pred nepremagljivimi ovirami Občine so delale ovire našemu elementu.« Potem pravi »Piccolo«, da pride s prefektom okoli 150 italijanskih uradnikov s svojimi družinami v Gorico, »ki bodo tvorile trdno propagando in obrambno skupino nacionalne misli«. »Prvi in najvažnejši problem, ki ga mora Gorica rešiti, je problem italijanskega prodiranja med slovensko prebivalstvo«. Sledi stara pesem o protežiranju Slovencev od strani Avstrije. »Piccolo« nato modro pravi: »V bistvu zelo delikatno, a tudi dovolj enostavno vprašanje Slovencev, se reducira na rešitev poljedelskih, cestnih, vodovodnih in šolskih vprašanj v vnanjih občinah.« Zelo enostavno. To bi bil lahko Videm vse storil. Ali je treba za to res »tehnično, birokratično in jezikovno boljše opremljene Gorice«?

Akademski Orel
priredi v nedeljo ob 5. uri pop. v „Ljudskem domu“
akademijo.

R. Fabri de Fabris:

„Pustite malim, naj prihajajo k meni.“

»Čemu ne računaš, Ivanček?«

Ozki obrazek devetletnega dečka se sunkoma okrene k materi. Iz širokoodprtih, vprašujočih oči strmi vanjo plah pogled

»Naenkrat ne razločim več številk, mamica.«

Starejša brata, ki tudi pišeta domače naloge, se glasno smejeta:

»Naš Ivanček se je potuhnil... O, to vam je zvit in iznajdljiv ptiček! Kupi mu no očala, mamica!«

Gospa Slavičeva, častnikova vdova, odloži prt, h kateremu je šivala čipke, in stopi k svojemu najmlajšemu dečku. Dobro pozna svojo deco in ve, da Ivanček ni zmožen laži ali hlimbe, kljub vsej živahnosti in razposajenosti ne. Njeno srce napolni velika tesnoba. Moj Bog, se vprašuje, kakšno nesrečo napoveduje spet to zlo znamenje?

Še zmerom namreč žaluje radi smrti moža, katerega ne more pozabiti, čeprav bo kmalu preteklo že leto dni, odkar je umrl v mestni bolnišnici na vnetju živčevja. Neznatno premoženja, ki sta ga imela, je požrla dolgotrajna bolezen njenega moža. Pokojnina, ki jo je dobivala po rajnkem možu in državna podpora za otroke nikakor ni zadostovala za preživljanje in šolanje dece. Zato je bila prisiljena, da primanjkljaj nadomesti s pridnim delom svojih rok. Brez ugovora in z veseljem se je oprijela dela. Saj je bila še mlada in ljubila je svojo deco z nesebično ljubeznijo resnično dobre matere.

»Morda ti je kaj palo v oko, Ivanček? Daj, pokaži.«

Toda dečkove oči so bile čiste in svetle. Iz njih je sijalo le plaho vprašujoče žarenje.

»Tudi glava me zelo boli, mamica.«

Mati veli dečku, da gre v posteljico, sama pa pošlje po zdravnika. Zdravnik, prijatelj njenega moža, preišče dečka in resno obličje mu pokrije težka skrb.

»Draga gospa, s popolno gotovostjo zdaj ni še mogoče dognati Gotovo je le to, da je stvar resna in nevarna. Zdi se, da je v nevarnosti možgansko živčevje Malček naj na vsak način ostane v postelji, zlasti pa mora pustiti vsako duševno delo.«

Komaj so se zaprla vrata za odhajajočim zdravnikom, se je Ivanček obrnil proti steni. Mati je vedela, da plaka ter da hoče skriti solze pred njo. Njeno srce prereže ostri nož. Redkokdaj ga je videla ihteti. Bil je vedno vesel in živahen deček: njeno svetlo solnce v dolgočasni sivini žalostnih dni.

Premagala se je in skrila lastno bolečino; prisili se in s skrbnim glasom reče: »Naj Ivanček bo moral zdaj mirno počivati nekaj dni in potem bo spet vse dobro, če bo ljubemu Bogu všeč.«

Deček je ležal ves dan mirno. Bil je izmučen in še takrat, ko mu je mati prinesla jedi, se ni razživil. O njegovi živahnosti ni bilo več sledu. Zvečer pa se je nenadoma vznemiril.

»Mamica, ali misliš, da bom prihodnji teden že smel iti v šolo?«

»Čemu vprašuješ to, Ivanček? Upati morava na to.«

»Prihodnji teden se bomo začeli učiti za prvo sveto obhajilo. Hotel sem te vprašati, ali se bom smel udeležiti pouka?« S težavo se je primaknil k nji in naslonil je trudno glavico na njene rame:

»Mamica, tako rad bi bil poleg Saj pri svetem obhajilu prejmemo Jezusa samega v svoje srce. Poprositi Ga moram mnogo, mnogo. Takrat mi ne bo mogel odreči nobene prošnje.«

Mati je privila dečka k sebi, rada bi ga bila stisnila na srce. Od ginjenosti ni mogla izpregovoriti niti besedice.

»Draga mamica, hočem Ga prositi, da ne boš več žalostna in da ti odvzame vse skrbi. Potem ti ne bo nič več treba delati vse dni do pozne noči. Hočem prositi Jezusa tudi za to, da se bom lahko učil in bom mogel pozneje skrbeti zate.«

Mati prikima. Upa v to, kar se zdi tako nemogoče, upa zato, ker upa njen otrok.

Saj zdaj ni moglo biti več govora o tem, da bi se deček udeležil pouka za prvo sveto obhajilo. Bolezen je postajala vedno hujša. Zdravnik se je posvetoval z zdravnikom-specialistom za živčne bolezni, ki je sam preiskal dečka Toda tudi on ni mogel povedati drugega, kakor ugotoviti, da pojema moči mladému telescu, ki bo moralo podleči naraščajoči chromelosti.

Ko je mati slišala zdravnikovo sodbo, se ji je zdelo, da se svet podira in ruši okrog nje. Njen mali Ivanček, ta živahni, radostni malček, ne bo nikoli smel zapustiti bolniške posteljice, nikoli več gledati cvetlic, ko bodo žarele v luči solnčnih žarkov, nikoli več prisluškovati šumenju vetra in petju ptičkov v gozdu, nikoli več gledati svetlih valčkov v potočku, ki žubori sredi zelenih trat! O, nikoli več se ne bo smel igrati s tovariši, ki se bodo veselili v igri, njen Ivanček, ki je bil vedno pri telesnih vežbah!

Ko si je mati v duhu slikala te podobe, se ji je zdelo, da mora od bolečine počiti njeno srce. Pa saj nima časa za taka razmišljanja. Otrok potrebuje radi bolezni mnogo več postrežbe, zato mora delati, delati s podvojeno pridnostjo. Kljub vsej zdravniški spretnosti in kljub vsej skrbni postrežbi ljubeče matere se je mlado življenje oddaljevalo od brega časnosti: vedno bolj se je približevalo neskončnim mejam onostranstva.

Božič je davno minil, približal se je že tretji mesec novega leta. Ivanček ni nikdar več govoril o pouku. Prijateljem, ki so ga prihajali obiskat, je mati skrbno naročila, naj ne govorijo z njim o tem predmetu.

Polagoma se je bližal dan prvega sv. obhajila.

Nad spomladansko zemljo so v lahnih zagonih pluli sveži, bodri vetrovi, noseč bele oblačke čez sinjo nebeško plan, ožarjeno od

Dnevne novice

★ **Cerkvena proslava državnih praznikov.** Od škofijskega ordinariata v Ljubljani smo bili naprošeni za objavo sledečega: Po določbi ministrstva za notranje zadeve z dne 1. septembra 1926, Prot. br. 1112, so se v načinu cerkvene proslave državnih praznikov izvršile nekatere premembe, ki se bodo objavile v prihodnji številki Škof. Lista, ki je že v tisku. — Po teh oderdbah je na rojstni dan Nj. Veličanstva kralja dne 17. t. m. opraviti pred zaukazanimi molitvami sv. mašo, kjer so oblastva, naj se vrši slovesna sv. maša z naslednjimi molitvami (Te Deum in molitev za kralja) ob enajstih. Enajsta ura je določena po zgoraj citirani uredbi za vso državo in za vse veroizpovedi. To v vednost župnim uradom.

★ **Naši ameriški rojaki za naše poplavljence.** Uprava lista »Glas Naroda« v New Yorku je zopet nabrala med našimi ameriškimi rojaki znesek Dol 145.17 v korist poplavljencem iz Slovenije in je to vsoto kot četrto zbirko izročila v čeku Ljubljanskemu oblastnemu odboru Rdečega križa, ki se za velikodušni dar v imenu poplavljencev prisrčno zahvaljuje.

★ **Vračunanje vojaške službe za osnovno plačo.** Pokrajinsko nadzorništvo fin. kontrole v Ljubljani je pod štev. 17.709 z dne 3. dec. t. l. priobčilo, da odlok z dne 26. okt. 1926, štev. 5170-pr. ex 1926, naslovljen na vsa oblastva, urade in organe v področju predsedstva delegacije ministrstva financ v Ljubljani, v katerem je delegacija sporočila, da je kabinet gospoda ministra financ v Belgradu pod štev. 5463 od 16. oktobra 1926 gospoda fin. delegata dr. Šavnika obvestil, da se bo v bodoče glede vračunanja vojaške službe za osnovno plačo postopalo po plenarni odločbi Državnega sveta z dne 22. in 23. decembra 1925, za finančno kontrolo ne velja. Tako je menda odločila dne 17. novembra 1926 pod štev. 126.378 Generalna direkcija davkov v Belgradu. Gospode narodne poslance in tudi gospoda finančnega delegata dr. Šavnika naprošamo tem potom, da izposlujejo, naj bi se še veljavni uradniški zakon z dne 31. julija 1923 uporabljal za vse državljane enako. — **Brezpravna raja — Jugoslovanska finančna kontrola.**

★ **Dvajsetletnica osiješkega gledališča.** Osiješko gledališče bo v sredi meseca februarja proslavilo svojo dvajsetletnico. K proslavi je povabilo vsa gledališča v državi. Belgrajsko gledališče je obljubilo sodelovati z dramo, ljubljansko z opero, zagrebško z dramo, opero in opereto.

★ **Koledar Kmetske zveze.** Prosimo one zaupnike, ki so prejeli Koledar v razprodajo, naj preostale izvode nazaj pošljejo, da je mogoče postreči drugim naročnikom. — Obenem prosimo, da denarne zneske somišljeniki čimpreje nakažejo po poštni položnici.

★ **Ponarejeni stodinarski bankovci.** V prometu so se pojavili ponarejeni stodinarski bankovci, ki se spoznajo po tem, da nimajo v medaljonu vodenega tiska in da je slika na francoskem besedilu zelo majhna.

★ **Krajevni odbor združenja vojnih invalidov v Kamniku** vabi cenj. občinstvo h kvartetnemu koncertu, kateri se bo vršil v nedeljo dne 12. t. m. ob 4 popoldne v Društvene mdomu v Domžalah s sledečim sporedom: 1. A. Bazzini: D-mol kvartet: a) Allegro appassionato; b) Andante con moto; c) Gavotta; č) Allegro. — 2. Sl. Savinšek: Adagio. Odmor. — 3. B. Oodard: G-dur kvartet: a) Allegro; b) Tema con variazioni; c) Andante quasi adagio; č) Ailegro. Sviral bo kamniški godalni kvartet. — Ker je čisti dobiček namenjen za božičnico revnim članom, se cenj. občinstvo vljudno vabi k obilni udeležbi. — Odbor.

★ **Vzpostavljen promet na hrvatskih progah.** Od četrtka dalje se je na vseh progah vzpostavil železniški promet, ki je bil prekinjen pet dni. Vlaki vozijo redno na vseh progah. Telefonski promet se še vedno ni vzpostavil z Dalmacijo. Med postajama Rudopolje in Vrhovina se je v četrtek zrušila na progo snežna lavina, ki je komaj vzpostavljeni promet zopet ustavila, dokler se proga ne očisti.

★ **Zavod za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani** razpisuje mesto kvalificirane učiteljice gospodinjstva II. ali III. kategorije drž. uradnikov. Natančneje je razvidno iz »Uradnega lista«.

★ **Nova prometna sredstva v Zagrebu.** Zagrebška mestna občina je sklenila uvesti nova motorna vozila. Invalidsko društvo si bo nabavilo 20 Citroenovih avtotaksijev in bo z njimi oskrbovalo promet v Zagrebu polovico ceneje, kakor sedanji taksametri. Novi automobili so krasno izdelani in bodo vsi enake barve. Občinski svet je Invalidskemu društvu dovolil, da prične osebni promet z novimi automobili.

★ **Tiralica za vlomilcem.** Zagrebška policija je izdala tiralico za nevarnim vlomilcem Rudolfom Jazbecem, ki je večkrat vlomil v železniške vagone in odnesel blaga v vrednosti čez 100 tisoč Din.

★ **Drzen vlom v Zagrebu.** Včeraj smo poročali, da sta v Zagrebu dva maskirana roparja oropala na Pantučaku mesarja Tominca in mu vzela 40.000 Din. Zagrebški policiji se je posrečilo ugotoviti, kdo je bil vlomilec. Pozornost je vzbudilo dejstvo, da je moral iti vlomilec skozi sedem vrat, preden je prispel do Tominca, iz česar je bilo jasno, da je bil vlomilec oseba, ki je natančno vedel za Tominčevo stanovanje in da ima denar. Sum je padel na Tominčevega mesarskega pomočnika. Policija je šla za tem sledom. Tominčev mesarski pomočnik je bil baš v tem času zaprt. V zaporu ga je znani vlomilec in nasilnež Milan Schwartz spraševal o razmerah pri Tomincu. Pomočnik mu je, nič hudega sluteč, podrobno odgovarjal na njegova vprašanja. Tominčeva žena je vlomilca spoznala iz slik, ki jih je policija predložila. Policiji upa, da bo vlomilca v kratkem prijela.

★ **Brezposelnost v Zagrebu.** V Zagrebu je sedaj 9025 ljudi brezposelnih. Ta številka predstavlja samo tiste brezposelne, ki so kot taki uradno zabeleženi na Borzi dela. Precejšnje število pa jih je, ki iščejo dela zasebno, ne po Borzi dela. Teh je gotovo polovica toliko.

★ **Najcenejši radio-detektor.** Zagrebška radio-postaja je razpisala natečaj za najcenejši radio-detektor. Prvo nagrado je dobil dijak IV. realne gimnazije v Zagrebu Rihard Korlević. Svoj aparat je izdelal v mali škatljici za vžigalice. Aparat stane 1 dinar 30 par. Drugo nagrado je dobil tehnik Dragutin Salamon, ki je izdelal aparat iz tenkih deščic in lepenke. Cena mu je 3 Din,

★ **Medvedi v Hercegovini.** Poslednje dni je v Bosni zapadel precej visok sneg. Takoj se je v okolici hercegovinskih Konjic pojavilo mnogo medvedov. Tamošnji lovci so se takoj podali na lov in posrečilo se jim je ubiti velikega, 250 kg težkega medveda.

★ **Kačaki v Južni Srbiji.** V Južni Srbiji so prošle dni kačaki napadli vas Gornji Sladovac. Pretepli so kmeta Šabana Hasanoviča in mu ugrabili njegovo hčer. Sosede, ki so pritekli na pomoč, so kačaki pregnali s streli. Nato so pobegnili in s seboj odvedli Hasanovičevo hčerko Juslo.

★ **Čevlje za male noge** št. 35, 36 in 37, več tisoč parov močnih, solidnih in trpežnih, prodaja tovarna Peter Kozina in Komp., Tržič v svojih lastnih trgovinah Ljubljana, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1, po povprečni ceni Din 145.—, dokler ta zaloga traja.

★ **Specijelno za gg. duhovnike** so ravnokar došli nepremočljivi Hubertus-plašči iz velblodske dlake. — Krasne črne suknje vedno na zalogi pri tvrdki F. Lukič, Ljubljana, Pred škofijo 19. 8050

Ljubljana

⊙ **Prijatelje dijaštva** znova opozarjamo na akademijo Akademskega Orla, ki se bo vršila v nedeljo, dne 12. decembra ob 5 popoldne v Ljudskem domu. Oddolžiti se hočemo s tem Marijinemu prazniku, obenem pa še naklonjenosti naših prijateljev, ki so morali ostati 8. decembra brez dijaške prireditve. Zato jim pa hočemo nuditi povsem nove točke, tako gimnastične vaje mladcev po muziki Eduarda Holsta (Hexentanz) in ritmične vaje mladenk po muziki Rubinsteina (Melodie). Zato: pridite vsi in nam dajte s svojo naklonjenostjo pobudo!

⊙ **Premijera na Ljudskem odru.** V nedeljo, 12. decembra ob 8 zvečer se vprizori Jalnova drama v štirih dejanjih »Srenja«. — Delo, ki doslej v Ljubljani še ni bilo uprizorjeno na večjem odru, je pripravljeno z vso skrbjo in vestnostjo. Vse vloge so zasedene po najboljših močeh, tako, da ne bo ta vprizoritev prav nič zaostajala za drugimi predstavami v tej sezoni. — P. n. občinstvo opozarjamo na to, da se igra ne bo ponavljala. Pri predstavi bo navzoč tudi g. avtor, ki je s svojim prvim delom, dramo »Dom« zaslovel po vsej Sloveniji.

⊙ **Glasba v stolnici.** V nedeljo 12. t. m. o priliki slovesnega obhajanja praznika sv. Nikolaja se bo pri pontifikalni maši ob desetih izvajala v stolnici I. Schindlerjeva Missa solemnis v D-molu za mešani zbor, orgle in orkester. Gradual Foersterjev, pri ofertoriju Müllerjev »O Deus«. Pred in po maši Premrlova pesem v čast sv. Nikolaja.

⊙ **Ogled muzeja.** Danes (v soboto) ob 3 popoldne priredi »Muzejsko društvo za Slovenijo« vodstvo po muzejskih zbirkah. Na podlagi eksponatov razpravlja g. dr. St. Vurnik o zgodovini naše narodne noše. Znižana muzejska stopnina (2 Din).

⊙ **V Krekovi prosveti** priredi zveza uradnic in trgovskih nastavljenk v ponedeljek ob pol 8 predavanje. Predava g. tajnik V. Zor skioptično: Iz Londona do Ljubljane.

⊙ **Javno predavanje o problemu razorožitve in Društvo narodov.** Akademski klub za Društvo narodov v Ljubljani vabi k slovesnemu pozdravu delegatov za sestanek Vseučiliškega Združenja Srbov, Hrvatov in Slovencev za Ligo Narodov, ki se vrši pod častnim predsedstvom g. protektora univ. prof. dr. Leonida Pitamica, danes, dne 11. decembra ob 17.30 v vseučiliški zbornici. Po pozdravu predava g. publicist abs. phil. Stane Melihar o temi »Problem razorožitve in Društvo narodov«.

⊙ **Šentpetersko prosvetno društvo** priredi danes ob pol 6 popoldne v svojih prostorih Župnijska ulica prvo skioptično predavanje za mladino »Potovanje po morju«. Vstopnine ni. — Starši pošljite svoje otroke!

⊙ **Predavanje o umetnosti.** Društvo slovenskih književnikov opozarja javnost na predavanje »Zagovor umetnosti«, ki se bo vršilo v torek, 14. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Mestnega doma. Predaval bo kritik g. Josip Vidmar. Občinstvo se opozarja, da bo dvorana zakurjena.

⊙ **Državni boben poje sobi.** Pred leti je družba »Obnova« izvršila v ljubljanski sodni palači popravilo centralne kurjave. Gradbeno ravnateljstvo je zavlačevalo izplačilo dolžnega zneska (50.000 Din) in začele so se tožbe, ki so povzročile gradbenemu ravnateljstvu na tisoče dinarjev stroškov. V zadnji instanci je »Obnova« zmagala in ji je bila pravnomočno dovoljena rubež. Dražba je določena za danes, 11. t. m. ob 14.30; prodajale se bodo klubske garniture in drugo pohištvo kakor tudi tovorni auto. Vendar se je finančna prokuratura pritožila proti eksekutivni prodaji. Uspeh dražbe najbrže ne bo kril dolžne vsote, zato se namerava »Obnova« vknjižiti na drž. posestva.

⊙ **Gasilska poskušnja.** Včeraj popoldne ob pol dveh je berlinska tvrdka Cosmo Chemie po svojem zastopniku pred Mestnim domom napravila poskus s takozvanim »suho-gasilnim aparatom S. O. S.«. V ta namen so postavili približno dva metra visoko leseno lopo, katero so namazali s katranom in nato polili z bencinom in petrolejem ter vse skupaj zažgali. Ko so plameni divjali z vso silo, je zastopnik vzel omenjeni aparat in stresel v ogenj njegovo vsebino, nakar je ogenj takoj ponehal. Zastopnik je nalašč pustil, da je ogenj znova razplamtel in še hujše divjal kot prej, tako da so že pričele goreti deske. Stresel je vnovič vsebino aparata v ogenj, ki je bil vsled tega v par sekudah popolnoma pogašen. Aparat SOS je posebno priporočljiv za trgovce, obrtna in industrijska podjetja. Ker cena ni visoka, se bo ta aparat gotovo zelo hitro razširil. Pripominjamo, da se je omenjena poskušnja vršila ob navzočnosti staroste Jugosl. gasilske zveze g. Barleta in članov ljubljanskega prostovoljnega ter poklicnega gasilstva, ki so se o tej iznajdbi vsi zelo laskavo izražali.

⊙ **Mestna zastavljalnica** naznanja, da se vrši tomesečna dražba, v aprilu 1926 zastavljenih predmetov, v četrtek 16. t. m. ob 15. uri v uradnih prostorih.

⊙ **Ljubljanski trg.** Včerajšna slika ljubljanskega trga je imela značaj povprečnega obiska prodajalcev in gospodinj, ravno tako tudi cen. Goveje meso je bilo kilogram 15—18 Din, telečje 17—20 Din, prašičje 22—25 Din, špeh 22 do 25 Din, mast 24 Din. Na trg je bilo prineženih precej mladih krapov po 20 Din kilogram in ščuk po 45 Din kilogram. Žabji kraki, ki jih je bila cela množina na trgu, so varirali v ceni med 0.50 Din in 1.25 Din par. Ribe in žabe, večinoma nalovljene v Iški in barjanskih potokih so našle mnogo odjemalk med ljubljanskimi gospodinjami. Od mlečnih izdelkov je bilo na trgu nenavadno mnogo skute, smetane in masla po običajnih cenah. Jajca so po 1.50 Din kos, perutnina 15—25 Din kos, domači kunci 10—15 Din. Prav malo je bilo na trgu sadja. Jabolka in hruške po 4—7 Din za kilogram in sicer prav slabe kvalitete, orehi po 12 Din kilogram. Domačega kostanja ni več, maroni so po 10 Din kilogram. Stojnice branjevk kažejo sliko bližajočih se praznikov: mnogo južnega sadja in slaščic. Kislo zelje je po 3 Din kilogram, kisla repa po 2 Din, glavnato zelje po 1.50 Din kos, krompir po 1.50 Din kilogram. Mnogo je bilo na trgu čebule, manj pa ostalega sočivja, kakor raznih solat, špinače etc. Pogled na ljubljanski trg je prav zanimiv tudi z gospodarskega stališča: povsod upadanje kupčije, nikake živahnosti, dovolj cenenega blaga, toda premalo kupcev in denarja. Znamenje, da mnogo družin v Sloveniji strada.

⊙ **Neprevidne vožnje.** Na križišču Pražakove in Miklošičeve ceste je avtomobil podrl devetletnega šolarčka M. W. na tla. Dečko je malo opraskan, znatno poškodovana pa je njegova obleka. Avtomobilist baje ni dal znamenja s hupo. — Voznik Alič Franc iz Dobrove je podrl v Wolfovi ulici na tla krojača Resmana iz Begunj. Resman je padel pod voz, nakar je Alič takoj ustavil konja in pomagal Resmanu izpod voza. Resman ni poškodovan. Alič se izgovarja, da se mu je konj splašil radi tramvaja, tako da ga ni mogel ustaviti.

⊙ **Tatvine v Ljubljani.** Neži K. je nekdo ukradel v cerkvi Srca Jezusovega ročno torbico s perilom v skupni vrednosti 150 Din. Neža K. se je ravno vsedla v klop k jutranji molitvi, ko ji je izginila torbica. Okradenka je izpovedala, da prihajajo v cerkev večkrat razne mlade ženske, ki se ponoči klatijo okrog, zjutraj pa iščejo zavetišča v cerkvi. — Miha na Poljanski cesti je imel v nedeljo obisk. K njemu je prišel njegov tovariš Lojze, ki si je vse lepo ogledal, najbolj pa mu je ugajala lepa Mihova suknja. Rekel mu je: »Ti imaš pa fajn rekeljc, ta bi bil pa dober sedaj za pozimi!« V petek pa je Mihi zmanjkalo suknje in trdi sedaj z vso gotovostjo, da mu jo je odnesel Lojze. — Delavki Mariji Marinko je na Rimski cesti izginila iz vozička torbica, ko se je za par minut odstranila od njega. V torbici se je nahajale 120 dinarjev denarja in en par zlatih uhanov, vrednih 150 dinarjev. Marinkova trpi 287 Din. — Neznanemu lastniku je bilo odnešenih za 100 Din desk. Tat je bil aretiran. — Gospej Rožnikovi na Glincah sta bili ukradeni dve grahasti kokoši, vredni 75 dinarjev.

⊙ **Pretep.** Janez, Pepe, Tine in France so mladi korajžni fantje, ki se takoj odzovejo na bojni klic »auf biksl« V četrtek so najprej pijančevali po gostilnah Zgornje Šiške, nato se pa odpravili domov. Spotoma so še iskali prilike, kjer bi se mogli pošteno stepsti. Ker te niso našli, so se začeli kar med seboj. Tepli so se, suvali z nogami in z rokami, metali po tleh in teptali, zraven pa so tako huronsko kričali, ostudno preklinjali in se drli, da so se zbudili vsi ljudje, ki so spali v hišah blizu bojnega pozorišča. Poleg tega pa so razbili še šipo Galletove hiše. Zjutraj so se seveda streznili in čudo — noben se ni hotel ničesar več spomniti, kar je precej verjetno, ker so ga imeli zvečer precej pod kapo.

⊙ **Policijska kronika.** Policija je aretirala nekega možakarja, ki je ukradel za 100 Din desk. Lastnik ni znan. Dalje so aretirane še tri osebe in sicer ena radi tatvine ter dve radi postopanja. — Policiji je prijavljenih več malih tatvin. — Ovadeni so trije fantalini radi nevarne grožnje in trije cestni pretepači. Dalje

---

svetlega solnca, ki se je spet smejalo toplo in prisrčno, kakor prihajajoča pomlad. Pred oknom bolnega malčka se je prvikrat spet oglasli črni kos.

Čeprav so že pojemale moči in zmožnosti čutov, je vendarle še slišal njegovo petje.

»Mamica,« je izpregovoril mukoma, dasi vedro in veselo, »kmalu bo prišla pomlad. Na praznik Oznanjenja bomo šli k prvemu svetemu obhajilu.«

Mati je prikimala.

Praznik Oznanjenja... Kako težka, o, kako težka je bila zanjo ta beseda!

Malček je polagoma zaspal.

Njegove težke, temne trepalnice so se zdele kot svilene resice na upadlih ličkih, ki jih je vročica, ki je nastopila z večerom, okrasila z žalostnolepimi cvetkami smrti. Nadzemeljska nebeška sreča se je zrcalila na njegovem obrazu. Gotovo je deček sanjal prelepe sanje. Materino srce je zahvalilo Boga za Njegov dar.

Šele ko se je zmračilo, se je deček predramil.

Hotel je poiskati materino roko. »Kje si, mamica? Ne vidim te!«

Hitro je užgala luč. Otrok ni več razločil luči od teme. Kljub temu se je pomiril: »Samo da si tukaj, mamica. Ne prižigaj luči. Moram ti povedati lepo, prelepo pravljico. Bil sem daleč, zelo daleč, mamica, na cvetočem travniku ob Genezareškem jezeru. Mnogo otrok je bilo tam, vsi so imeli mamice poleg. In otroci so se igrali z roženci in s pisanimi kamenčki; in mehko, mehko je pel veter v vrhovih palm, ki so rastle na obali ter se zrcalile v jezerski vodi. Naenkrat se mi je zazdelo, kakor da je solnce prišlo z neba, se ustavilo na nasprotnem bregu jezera in se nato prelilo čez jezersko gladino, kakor da hoče priti k nam. Voda in zrak sta blestela od neskončne luči: tega ni mogoče popisati. Toda luč ni prihajala od solnca. Jezus sam je prihajal po valovih k nam in od Njega je prihajala svetloba. Njegov obraz se je svetil kakor solnce, Njegove oči so žarele kakor dve svetli, svetli zvezdi. Meni pa ni bilo nič tesno. Mamica, tako ljubeče se je ozrl name, tako ljubeče in poln dobrote kakor ti, kadar bdiš zvečer ob moji posteljici. Ko je dosegel obrežje, si je v bližini poiskal velik kamen in je sedel nanj. Nato mi je namignil z roko, naj pridem k njemu. Hitro, hitro sem stekel k Njemu, nič nisem čutil teže nog. Mamica, zdelo se mi je, da so lahke in zdrave, kakor prej, ko še nisem bil bolan. Jezus me je dvignil k Sebi in me poljubil na čelo. Mamica, ne morem ti povedati, a bilo mi je dobro, tako neskončno dobro. Nič se nisem bal in sem Ga zaprosil: »Ljubi, ljubi Jezus, daj, naj grem na praznik Oznanjenja k prvemu sv. obhajilu. Glej, moram Te prositi toliko, toliko za mojo mamico!« Tedaj pa je Jezus roko položil na mojo glavico in je izpregovoril z jasnim glasom, da so ga mogli slišati vsi otroci in tudi vse mamice: »Pustite malim, naj prihajajo k meni!«

Tedaj so prišli tudi ostali dečki. Jaz pa sem se naenkrat zbudil. Toda še vedno sem tako vesel, mamica. Zdi se mi, da bom kmalu šel v nebesa.«

Naslednji dan je obiskal gospo vdovo Slavičevo Ivančkov katehet. Pravil je, da se v mestnem sanatoriju zdravi sam presvetli škof. Temu da je povedal zgodbo njenega dečka. In zdaj da hoče škof sam priti prihodnjo nedeljo in obhajati malčka.

Mati je strepetala. Zdelo se ji je, da sliši sladek glas, prihajajoč iz večnosti do nje: »Pustite malim, naj prihajajo k meni, in ne branite jim; zakaj takih je nebeško kraljestvo.«

Med solzami je pripovedovala duhovniku svete sanje svojega na smrt bolnega dečka.

Umirajoči deček je z angelsko pobožnostjo prejel Kruh Življenja, sveto popotnico na poti v večnost.

»Mamica,« je še dahnil na večer z umirajočim glaskom, »ne bodi nič žalostna! Jezus bo uslišal mojo molitev zate in za bratce. Saj me je On sam poklical k Sebi.«

Drugo jutro je deček umrl.

Na njegovem ozkem, bledem obrazku se je zrcalil odblesk neskončno blaženega sna.

je ovaden neki mladenič radi poškodbe zasebne lastnine, dve osebi radi nedostojnega vedenja in ena radi vmešavanja v policijsko službo. — Policija beleži štiri prestopke policijske ure, dva prestopka pasjega kontumaca, en slučaj hoje po železniški progi in pet cestnih poročil. — Neznani zlikovci so razbili v tivolskem parku plinsko svetilko, vredno 150 dinarjev.

⊙ **Krasne damske plašče po neverjetno nizkih cenah dobite le pri tvrdki F. Lukič, Pred Škofijo 19.**

⊙ **Priporoča se specialni česalni damski salon KELŠIN, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.**

Maribor

□ **Krščanska ženska zveza za Maribor in okolico** priredi dne 19. t. m. ob 19 (7) v veliki dvorani Narodnega doma božičnico s posebnim predavanjem o veličini in nujnosti usmiljenja in ljubezni do bližnjega. Vsa društva se naprošajo morebiti nameravane prireditve na ta dan opustiti in se v čim večjem številu udeležiti naše božičnice. Ker se posebna vabila ne bodo izdajala, vabimo tem potom vse naše dobrotnike, člane, članice in nečlane, da se te prireditve udeleže. Obdarovanih bode okoli 100 revnih članic.

□ **Katoliška omladina.** V osmini najlepšega Marijinega praznika priredi Katoliška omladina krasno gledališko predstavo: Pod Marijinim varstvom v 4 dejanjih. Pridite pogledat v nedeljo, 12. t. mč ob pol šestih zvečer v društveno dvorano, Splavarska ulica 4. Med odmori igra godba na lok. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor vse prijatelje in velikodušne dobrotnike.

□ **Občinska seja** se bo zopet vršila v ponedeljek ob običajni uri. Na dnevnem redu bo mestni proračun, katerega je temeljito predelal finančni odsek in po možnosti tudi okrajšal.

□ **Fala podaljša rok za spuščanje splavov.** Radi nujnih poprav pri spustilniku za splave na falskem jezu je bila uprava podjetja odredila, da se zapre spustilnik 1. novembra. Nalivi in povodnji so onemogočile vsako betoniranje pri spustilniku in radi tega je podaljšala Fala rok za spuščanje splavov do 1. januarja 1927. Še le komaj dober teden dni je Drava toliko padla, da je omogočen po njej promet s splavi do Osijeka. Splavi, ki so dospeli iz Dravske doline v Maribor tik pred zadnjo povodnijo, so čakali ob Pristanu na padec Drave cele tri tedne.

□ **Film češkoslovaške armade** bo predvajala v nedeljo dne 12. t. m. ob pol 11 dopoldne v Grajskem kinu Jugoslov. češkoslovaška Liga za vabljene zastopnike oblasti, korporacij, društev in člane JČ Lige. Film je podučen in kaže poleg izumov moderne tehnike tudi krasne krajevne slike iz Češkoslovaške republike zlasti pa panorame divne zlate Prage, tako da bo ta patrijotičen film za vsakogar zanimiv in podučen. Člani JČ Lige dobe vstopnice pri urarju Franju Burešu v Vetrinski ulici.

□ **Odkritje velike afere na drž. železnici.** V zvezi z afero s prodajo ponarejenih voznih kart v vlakih, katero so odkrili v Ljubljani in Zagrebu, se vrši preiskava tudi v Mariboru. Preiskavo vodi železniško ravnateljstvo, podrobnosti pa še niso znane.

□ **Zahvala.** Gospod Walter Halbärth, tovanar usnja v Mariboru, je podaril revnim učenkam drž. dekl. meščan. šole 1. v Miklošičevi ulici 5 parov čevljev, za kar se mu ravnateljstvo v imenu obdarovank najtopleje zahvaljuje.

□ **Novo tlakovanje cest.** S pobiranjem kaldermine bo mestni magistrat pustil na novo tlakati z granitnimi kockami: Einspilerjevo ulico, Meljsko cesto in dvorišče pred carinarnico. Kaldermina se izplačuje avtonomnim mestnim občinam le tedaj, ako popravljajo, ali na novo gradijo ceste in ulice proti državni carinarnici. Za tlakovanje zgoraj omenjenih ulic je proračunanih iz kaldermine 3 milijone 646 tisoč dinarjev. Mestni svet je oddal to delo Kamnoseški industrijski družbi v Celju. Z delom se bo začelo takoj, kakor hitro bo ta sklep mestne občine še odobrilo gradbeno ministrstvo.

□ **Preselitev znanega obrtnega podjetja.** Znana ključavničarska tvrdka Šinkovič, ki je bila dolgo let v Gradu, se bo preselila v Kopališko ulico.

□ **Povečanje in industrije in obnovitev obrata.** Industrijsko podjetje za kartonažo Benčina in drug v Mlinski ulici bo povečala obratne prostore. — Moderno opremljena industrija za izdelovanje vseh mogočih trakov »Metra« v Mlinski ulici bo začela zopet obratovati z vsemi stroji.

□ **Hišna vrata mu odtrgala prst.** Kleparskemu mojstru Antonu Čoku se je dogodila čudne vrste nezgoda. Zapiral je težka vežna vrata, ki so se pa zaloputnila, ko je imel še roko med vrati. Srednji prst mu je pri tem popolnoma odtrgalo.

□ **Policijski drobiž.** Včeraj je bila izvršena ena aretacija. Prijavljenih je bilo več slučajev tatvine, med njimi večja tavina v Spesovem mlinu, dalje nekaj avtomobilistov, kolesarjev itd. Radi razgrajanja sta bila prijavljena privatna uradnika Rudolf L. in Alojz G. iz Melja. Okoli 4 zjutraj sta na ves glas prepevala po Aleksandrovi cesti in Čopovi ulici, dokler ju ni ustavil stražnik ter fima pregnal voljo do petja.

□ **Prodaja ukradenih nogavic.** Zagrebškemu veletrgovcu Cezarju Gauen je bila ukradena večja količina moških in ženskih nogavic. Kmalu na to sta se pojavila v Mariboru neka Slavko in Ljuba Schwarz, ki sta prodajala po raznih trgovinah nogavice. Bila sta aretirana ter odposlana v Zagreb.

Celje

⊙ **Mladinski dan** je na praznik v Celju izpadel nad vse pričakovanje. Najbolj nas je razveselil nastop naše mladine zjutraj v cerkvi, ko je na stotine naših mladeničev in mladenk stopilo pred oltar in tam prejelo večne hrane za svoje vzvišene ideale. Letos so se udeleženci cerkvene prireditve skoro da potrojili, kar je očiten dokaz, da se naš naraščaj množi in nam daje poguma do nadaljnjega dela. Popoldne so pa naši mladeniči in mladenke pokazali svoje vsestranske prednosti in izvežbanosti, ki so si jih naučile v svojih društvih: dijaška kongregacija, Orli in Orlice, pevski zbori in posamezne kolo točke ter deklamacije so se vrstile ena za drugo in nas navdajale s ponosom, ko smo videli svoje mladce in mladenke v takih dobrih vzgojevalnih društvih. Občinstvo je tudi v polni meri znalo upoštevati in je napolnilo dvorano Narodnega doma do zadnjega kotička. Posebno pohvalno moramo omeniti nastop dijaka Skoberneta, ki se je od lanskega leta skoro da popolnoma spremenil. Glas sonoren, čist in lep, ne več tako zatemnel, temveč odprt in jasen, ki je zajel vse občinstvo. Ravno tako je žel tudi veliko hvale g. Cerar, ki je v kratkem času prav spretno izvežbal pevski zbor. Najbolj je pa ploskala dvorana, ko je izven programa nastopil na odru ljubljenec in buditelj našega kongregacijskega gibanje med dejaštvom akademik g. Kurel, ki je s svojim melodičnim glasom pridal programu dve idilični njegovemu glasu prav primerni pesmici. Pel je sicer prav lepo, a vendar mislimo, da je ponovno ploskanje bilo vendar le izraz hvaležnosti in ljubezni mlajših dijakov do svojega predčasnega voditelja. Pa tudi Orle in Orlice moramo pohvaliti; prve za njih strumni nastop, druge pa radi sigurnega in naravnega prednašanja svojih vlog v dveh nastopih. Seveda šole manjka, vendar je podlaga v največji meri podana, kar bi prišlo še bolj do izraza, ako bi ne igralo take igre, ki nima skoro nikakega dejanja. Torej bilo je lepo, in da bodo tudi naši najmlajši pohvaljeni, moramo tudi omeniti, da je nastopil tudi orlovski naraščaj, ki je brezhibno izvršil svojo nalogo. Kot govornik je pa mesto zadržanega g. dr. Korošca nastopil g. Hrastelj iz Maribora, ki je občinstvu in mladini v krasnem in globokem govoru pokazal misli večno lepe in kršč. mladinske ideje. Mladci in mladenke, hvala vam lepa in na svidenje drugo leto!

Gledališka predstava v našem mestnem gledališču. V torek zvečer dne 14. t. m. nas bodo obiskali zopet ljubljanski gledališki igralci in sicer v komediji »Joy« od Galsworthya. V igri nastopijo najboljše moči, kakor g. Levar in Rogoz ter Saričeva in Nablocka. Priporočamo najobilnejši obisk. Predprodaja vstopnic je v Goričarjevi knjigarni.

⊙ **Vreme**, ki sedaj pri nas vlada je res nekam čudno. Zjutraj vse zmrzlo in trdo, opoldne vse stajano, popoldne lepo čisto solnce, zvečer jesenski naliv in na to ponoči zopet jasno in zvezdnato nebo. Izraz tega vremena je tudi dejstvo, da je v letošnjem zimskem času še precej malo novih »gostov« v zaporih. Jih pač veliko ne zebe.

⊙ **Stanje cest** je pri nas naravnost žalostno. Res je sicer, da je vedno vlažno vreme skrajno kvarno vplivalo na kvaliteto cest, vendar pa se da vsako cesto vsaj v nekoliki meri popraviti. Pri nas pa pravijo, da za ceste »nema pare«. Vsled tega tudi izgleda na pr. Ljubljanska cesta ravno tako kakor kako razrgano rešeto.

Ptuj

⊕ **Akademija.** Marijina družba minoritske župnije je priredila dne 8. decembra akademijo, ki je privabila mnogo občinstva v dvorano Narodnega doma. Cerkveni pevski zbor je pod vodstvom č. p. Mirka zapel »Nazaj v planinski raj«, nakar je sledil prolog in za njim igra »Indijska sirota«, ki so jo dobro vprizorili. Sledile so skioptične slike iz Indije, ki so pojasnjevale pokrajino, malike in življenje indijskega apostola sv. Frančiška Ksaverija. Slike je pojasnjeval č. p. Konstantin Ocepek in so vsem ugajale. Nato je sledil prizor »Brezmadežna« in »Marijina pesem«, ki jo je zapel cerkveni pevski zbor. Vsa slovesnost je bila lepa in primerna za Marijin praznik.

⊕ **Občinska seja.** XI. redna občinska seja se bo vršila dne 11. decembra ob 18 na mestnem magistratu.

⊕ **Cercle français** priredi danes v soboto točno ob pol 6 velezanimivo predavanje s skioptičnimi slikami o »Južni Franciji in njenih zanimivostih«. Predaval bo g. prof. Martel iz Ljubljane v ptujskem mestnem gledališču. Odbor vljudno vabi k obilni udeležbi.

Trbovlje

✡ **Izjava.** Podpisani Jaklič Vinko, rudar v Trbovljah II št. 40 izjavljam, da ne sprejmem zaupniškega mesta za volitve v II. skupino in se me tudi za listo tako zvanih orjunašev, koje nosilec je Kolenc Stanko, ni vprašalo. Voliti hočem po svoji vesti. — Trbovlje, dne 8. decembra 1926. — Jaklič Vinko.

✡ **Ponesrečen zagovor.** Omenili smo, da se je tik pred volitvami marca l. l. dalo za starovpokojence 23.000 Din kot podporo in smo smatrali to za volivni manever. »Jutro« odgovarja, da so tudi naši za to vsoto glasovali. Temu ne oporekamo, ker je naša želja, da tudi ti revčki živijo po človeško. Ugotavljamo pa tudi, da so pri seji občinskega odbora prejšnjega tedna bili edino naši pristaši za to, da se vstavi v proračun 200.000 Din za podporo starovpokojencev in so stavili tozadeven predlog. Socialisti in komunisti so pa ta socialen predlog kratkomalo odklonili, akoravno sicer na shodih na ves glas povdarjajo, kako da samo oni gorijo ljubezni in skrbi do proletarijata. Seveda zdaj, ko so prišli do oblasti v občini, bi radi sedeli na dveh stolčkih obenem. Pa delavstvo ve to dobro presoditi in zato obrača socialistom in komunistom hrbet.

✡ **Za narodno stvar.** V nedeljo 12. decembra ob 4 popoldne se bo vršil v gostilni A. Forte na Vodah občni zbor obeh podružnic družbe sv. Cirila in Metoda z običajnim dnevnim redom. Upamo, da se članstvo in celokupno občinstvo zaveda, kakega pomena je C. M. družba za naš narod onkraj mej. Vsak zaveden Trboveljčan je obvezan, da prisostvuje občnemu zboru, noben izgovor ne velja. Pokažimo vsem svojo narodno zavest in svoje sočutje do trpečih bratov. — Odbor.

✡ **Iz seje kmetijske podružnice.** Podružnica je kupila enega plemenskega bika in enega merjasca, dalje 50 vreč živinske soli, 100 kg klajnega apna, 10 bobnov dušika in 2000 kg Tomaževe žindre, kar je kmetom na razpolago. G. Zaverlu iz Čeč se dovoli 1000 Din podpore, da zgradi moderen svinjski hlev. Podpora 600 Din se še dovoli g. Strovsu iz Rovt, da obdrži bika še do julija prihodnjega leta. Med posle, ki služijo svojim gospodarjem že 10 let, se razdeli premija 2500 Din. Gospodarji naj prijavijo te posle podružnici, dobro je pa tudi, če se ta služinčad sama prijavi. Članarina se bo po odbornikih pobirala in se mora poravnati do 20. t. m. Dovoli se tudi nagrada kot običajno k novemu letu pismonoši in šolskemu slugi. Občnega zbora Kmetijske družbe dne 16. t. m. v Ljubljani se vsi izvoljeni delegatje udeležijo. Skupni živinorejski odsek za laški okraj nakupi več plemenske živine, in dobe Trbovlje 6—7 komadov. — Podružnica priredi začetkom prihodnjega leta poučni tečaj o poljedelstvu, živinoreji in o sadjereji. Tečaj bo trajal tri dni. Udeležiti se mora tečaja najmanj 20 gospodarjev ali njihovih sinov, nakar posebno opozarjamo naše kmete, da se pravočasno prijavijo. — **Že od ministrstva za poljedelstvo dovoljena podpora podružnici 10.000 Din se z odlokom, poslan po vel. županstvu, odreče, ker ni denarja.**

✡ **Volivni manever naših socialnih demokratov.** Da zbobnajo naši socialdemokrati ljudi skupaj, navedejo na letakih, da gre za mezdno gibanje ali kaj enakega. Delavstvo je parkrat temu nasedlo, kakor je bilo pa videti v četrtek popoldne, ko so zopet sklicali javen shod pod krinko mezdnega gibanja, jim delavstvo ni verjelo in se je njihovega shoda udeležilo le kakih 40—50 oseb. In v resnici nisi čul nič o kakšnih pogaanjih, nego samo o volitvah in o občinskem proračunu, v katerem ni za brezposelne kakor tudi za starovpokojence niti ficka določenega, za proračun so pa enoglasno glasovali vsi socialisti in komunisti. Seveda so premlevali tudi postavko o podpori za cerkvene zadeve, za katere tudi niso v proračunu dali beliča, so pa predlagali, da bi od države neplačani kaplani svoje maše darovali za cerkvene zadeve. S takimi modrijani se človek res rad ne spušča v debato, priporočali bi pa, da bi tajnik in pri rudniku zaposleni g. Krušič daroval vsaj enkrat malo vsoto, ker je kot navaden delavec veliko boljše plačan kot kaplan. Ne pustimo pa farbati naših kronskih starovpokojencev. Govori se nekaj o podpori 200 dinarjev za božič kot posebna podpora. Celo leto od občinskih volitev sem se ni nikče zanje brigal, stotine prošenj na pokojninski sklad smo mi spisali, sedaj pa se naenkrat lansira vest, da dobe podporo. Da bodo pa starovpokojenci na čistem, jim povemo, da pripada izredna doklada iz pokojninskega sklada vsaki tretji mesec iz prebitka, katerega plača TPD kot davek za premoz. t. j. 5 Din na eno tono. Socialisti še mezinca niso ganili za podporo vpokojencem. O tem bomo še govorili.

Metlika

Zima je prav mila. Snega še prav nič ni, dasi je menda obiskal že vse druge kraje. Šele 9. decembra se je malo zjasnilo in zmrznilo, drugače bi nam skoro ne bilo treba kuriti.

Kupčija z vinom. Vina se je razmeroma že mnogo prodalo. Saj ni čuda: vino je dobro, malo ga je in cene zelo nizke.

Prazniki. Na Brezmadežno Spočetje je bil prav lep praznik. Narava sama ga je povzdignila, pa tudi verniki. Dekliška Marijina družba je imela slovesen shod, skupno sv. obhajilo in popoldne sprejem čez 30 kandidatinj. Slovesnost so povzdignili tudi Orli, ko so v krojih in s praporom pristopili skupno k angelski mizi, da proslave svoj društveni praznik. Popoldne pa so priredili v proslavo Brezmadežne ljubko igro »Pod Marijinim varstvom« s samo moškimi vlogami v dvorani Hranilnice in posojilnice, katera prenaša svoj uradni lokal v I. nadstropje.

Radio je prvič deloval (domač pod domačim krovom) na dan 8. decembra v Metliki.

Slovenska krajina

Občni zbor krajevne organizacije SLS. V nedeljo, dne 12. t. m. se vršijo po vsem Prekmurju občni zbori prekmurskih »Kmečkih zvez«, oziroma krajevnih organizacij Slovenske ljudske stranke. Občni zbori bodo gotovo imeli za posledico, da se organizacije na novo poživijo. Z ozirom na bližajoče se volitve so zbori precejšnjega pomena. Sploh pa lahko mirno trdimo, da se SLS nima bati neuspeha. Njene postojanke so trdne, razen tega pa so tudi kandidati tako srečno izbrani, da celo marsikaterega omahljivca pritegnejo za seboj.

Kaj to pomeni? V predzadnji številki je »Neplap« v svoji volilni agitaciji pozval vse prekmurske Madjare in Slovence, da glasujejo pri volitvah v oblastne skupščine za kandidate Radičeve stranke, ker je nekak greh oddati glas za kako drugo stranko. V zadnji številki pa je iznenadil svoje čitatelje s sledečim: »Vsi čakamo na osvobojenje, ker zelo trpimo. Tega osvobojenja pa ne iščimo pri posameznih političnih strankah...« Iz vsega se da sklepati le dvoje. Ali so se gospodje že naveličali g. Radiča, kateremu usoda zadnje dni ni ravno mila, ali pa si od časa do časa dovolijo neumestno šalo, katero bi lahko imenovali demagogijo.

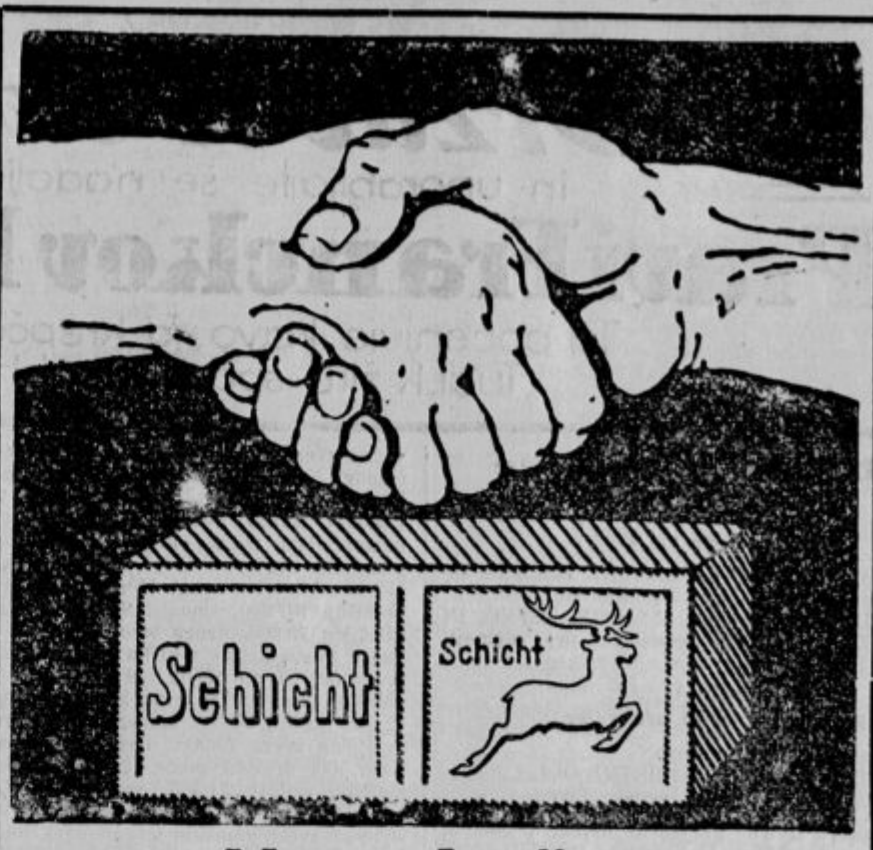

Nerazdružna

sta Jelen in Schicht,

znaka edino pravega Schichtovega mila.
Jedro in jamstvo čistosti in izbornosti.
Varuha perila in rok.
Sovražnika truda in muke.

Ne veruite nikomur, da je drugo milo „prav tako dobro"!
Ostanite pri tem, kar se je skozi 77 let
izkazalo za najboljše.

Dopisi

Orlovski odsek na Raki pri Krškem priredi v nedeljo, dne 12. decembra popoldne ob 3 v popolnoma prenovljeni društveni dvorani lepo igro »Mlinar in njegova hči«. Prijatelji poštene zabave pridite!

V Sori pri Medvodah vprizori Izobr. društvo v nedeljo 12. decembra ob 3 popoldne krasno igro v 6 dejanjih **»Požigalčeva hči«.** Udeležite se v obilnem številu.

Porota

Maribor, 10. decembra 1926.

Umor v vinogradu.

Dne 9. maja so našli ljudje v Vitanu pri Vodrancih posestnika Leopolda Praterja mrtvega pred njegovo kletjo. Imel je popolnoma razbito lobanjo, poleg njega pa so ležali štirje polomljeni in okrvavljeni vinogradski koli, s katerimi so neznani zločinci svojo žrtev ubili. Preiskava, katero so izvršili orožniki, je kmalu pokazala pravo sled. Na licu mesta je bil najden naglavni robec, s katerim se je ugotovilo, da je bil last Praterjeve dekle Marije Nemece. Bila je aretirana in kmalu je izdala vso družbo, ki je zločin izvršila. Na podlagi njenih izpovedb so bili aretirani brata Martin in Vincenc Ivanuša in Ana Trstenjak. Navedeni so se zagovarjali pred porotnim sodiščem že v jesenskem zasedanju. Razprava pa je bila radi zaslišanja novih prič preložena. Zločin je bil po priznanju obdolžencev izvršen na sledeč način:

Posestnik Leopold Prater iz Vodrancev je posedoval v Vitanu vinograd s kletjo. Par tednov pred žalostno smrtjo je opazil, da mu izginja iz njegove zidanice vino. V noči od 8. na 9. maja je šel iz Kuzmetincev mimo svoje zidanice domov. V kleti je zaslišal govorico ter je šel pogledat. Našel je tam omenjeno družbo, ki se je gostila z njegovim vinom. Med njimi je opazil svojo deklo Marijo Nemec, jo zgrabil za lase ter ji potegnil z glave robec. Obe dekleti sta planili iz kleti, Prater pa za njima. Pri tem je naletel na brata Ivanuša, ki sta planila nad njega s koli. Obe ženski sta ju vzpodbujali z besedami: »Udarite jih, le udari ga!« in »vzemi nož, zakolji ga!«

Ivanuša sta mlatila po Praterju toliko časa, dokler se ni več premaknil. Posebno se je odlikoval Martin Ivanuša, katerega je moral njegov brat Vincenc celo držati, da še ni dalje udrihal po žrtvi, ki je bila že mrtva.

Pri aretaciji so Trstenjakova in brata Ivanuša zločin odločno tajili ter se zagovarjali, da so takrat spali doma. Šele v zaporu so vse priznali.

Na podlagi pravdoreka porotnikov je bil Martin Ivanuša obsojen na štiri leta težke ječe, ostali pa na dva meseca zapora, katerega pa so prestali že v preiskovalnem zaporu.

Držite se stare navade

in uporabljajte še nadalje davno preizkušeni

Pravi Franckov kavni pridatek.

Ta pocenjuje kavo, jo krepča in ji daje dober okus.
Tudi k žitu spada neobhodno Pravi Franck.

Ljubljansko gledišče

DRAMA.

Začetek ob 20 uri zvečer.

Sobota, 11. decembra: TRIGLAVSKA BAJKA. Izvirna pravljična igra. Premijera. Izven.
Nedelja, 12. decembra ob 15: KOVARSTVO IN LJUBEZEN. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sobota, 11. decembra: Zaprto.
Nedelja, 12. decembra ob 15: MRTVE OČI. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Premijera izvirne pravljične bajke. V soboto, dne 11. t. m. je v drami premijera Pavel Golieve pravljične bajke »Triglavska bajka«. Idejno vsebino te izvirne igre, ki bo privlačna tako za odrasle kakor tudi za mladino smo že priobčili. V bajki nastopajo sledeče osebe: očak Triglav — g. Levar, Babuška — ga. Medvedova, Bratec — ga. Šaričeva, Sestrica —gna. Juvanova, Konte Monte — g. Rogoz, Vila Zla — ga. Nablocka, Špik — g. Cesar, oče Sever — g. Medven, Nasilnik — g. Osipovič, čarodej Čerin — g. Jan, Vila Jasna — gna. Mira Danilova, Strina Rjavina — gna. Ježkova. Poleg tega nastopijo še: Kraljica snjega morja, beli, črni, žolti in rdeči otroci, prodajalci na Kongresnem trgu, Triglavski možički in prebivalci svobodnih hramov. Premijera te velezanimive in aktualne izvirne bajke bo v soboto, dne 11. t. m. ob 8 zvečer. Predstava je izven abonmaja. Predprodaja vstopnic pri dnevni blagajni v operi. Cene običajne dramske. Pri predstavi sodeluje tudi baletni zbor in orkester dravske divizijske muzike.

Tri ljudske predstave pri znižanih cenah so v nedeljo, dne 12. t. m. v ljubljanskem Narodnem gledališču in sicer vprizori drama popoldne ob 15 Schillerjevo dramo »Kovarstvo in ljubezen«, opera ob 15 popoldne efektno dramsko pesnitev slavnega skladatelja D. Alberja »Mrtve oči«, zvečer ob pol 20 pa Straussovo opereto Za vse tri predstave veljajo znižane dramske odnosno operne cene.

Mariborsko gledišče

Sobota, 11. decembra ob 20: DANES BOMO TIČI. Abonma A. Znižane cene.
Nedelja, 12. decembra ob 15: PEPELKA. Otroška predstava.
Ob 20: VESELI KMETIČ.
Ponedeljek, 14. decembra: Zaprto.

V soboto, 11. decembra se vprizori veseloigra s petjem »Danes bomo tiči« za abonma A. in ne kakor je bilo pomotoma objavljeno »Veseli kmetič«.

Nedelja v mariborskem gledališču. V nedeljo 12. decembra se vprizorita zopet dve predstavi: popoldne bo repriza veleuspele otroške igre »Pepelka«, zvečer pa se ponovi vedno priljubljeni in zabavni »Veseli kmetič«.

Ljudski oder

v Ljubljani

Nedelja, 12. decembra: SRENJA. Začetek ob 8. uri zvečer.
Nedelja, 19. decembra: HANICE POT V NEBESA. Premijera. Začetek ob 8. uri zvečer.
Nedelja, 26. decembra: HANICE POT V NEBESA. Začetek ob 3 popoldne.

Sport

SK Jadran priredi danes ob 20 v salonu pri Mraku predavanje »Zgodovina sporta«. Predava predsednik kluba dr. Šarabon, poznani sportni vešč̌ak. Opozarjamo ljubljanske sportnike na to predavanje.

SK Jadran. Danes ob 19.30 seja glavnega odbora. Prosim točnosti! — Tajnik.

POSPEŠEVANJE SPORTA.

Sedaj bo dobila tudi Romunija visoko šolo za telesne vaje. Bodoči ravnatelj te šole je v Berlinu, da študira par semestrov na berlinski visoki šoli za telesne vaje. Romunska šola bo osnovana po nemškem vzorcu.

Češkoslovaški državni zavod za telesno kulturo bodo napravili v Pragi. Tudi ta zavod bo imel za vzor berlinsko visoko šolo.

Lastno visoko šolo za telesno vzgojo bo dobila tudi pruska policija. Razpisali so posebne predpise. Vsak policist se mora navaditi v prvi vrsti onih vaj, ki ga napravijo za službo posredno ali neposredno bolj sposobnega; sem spadajo: policijski prijemi, boksanje, težka atletika, rokoborba, poteganje vrvi, orodna telovadba, plavanje, reševalno plavanje, igre, lahka atletika, proste vaje.

Več nemških mest je na novo sklenilo, da bodo uvedla v šolah obvezno plavanje.

Dalje bodo priredili Nemci v prihodnjem letu 1927. akademsko olimpiado, v Königsbergu, od 22. do 24. julija. Smuške tekme se bodo vršile pri Freiburgu v Schwarzwaldu.

Gospodarski odbor nemškega državnega zbora je dovolil brezobrestno posojilo 200.000 mark za telovadno zgradbo na sportnem forumu v Grunewaldu, 200.000 mark za delavsko telovadno in sportno šolo v Leipzigu ter 100.000 mark za stadion zveze »Deutsche Jugendkraft« v Münsteru.

Največ pa govorijo o visokih naklonilih italijanske vlade za sport; smo že pisali o tem.

SEDEM MILIJONOV SPORTNIKOV NA NEMSKEM!

Pred kratkim smo napisali članek, da je na Češkoslovaškem 1,300.000 sportnikov in telovadcev, kar je ob številu prebivalstva trinajstih milijonov ena desetina. Slovencev bi nas moralo sorazmerno biti včlanjenih v sportnih in telovadnih društvih 100.000. In koliko nas je? Sedaj pa beremo, da je število onih, ki gojijo na Nemškem telovadbo in sport, prekoračilo že sedem milijonov, jih je torej več kot desetina. Nemški državni odbor za telesne vaje ima 5,410.900 članov, centralna komisija za sport in telesno vzgojo (delavske sportne in telovadne zveze) 1,200.000 članov, proste zveze 500.000 članov. Najmočnejša strokovna organizacija so telovadci z 1,600.000 člani; mladinske zveze imajo 1,066.000 članov, nemška nogometna zveza 875.000, lahkoatletska zveza 440.000, nemško in avstrijsko planinsko društvo 209.000, zveza lovcev in strelcev 152.000, plavalna zveza 140.000, kolesarska 132.000, veslaška 107.000, smuška 90.000, zveza za otroška zatočišča 75.000, druga strelska zveza 63.000, kegljaška zveza 60.000, teniška 53.000, atletsko sportna zveza 50.000, amaterna boksna zveza 50.000, avtomobilni klub 42.000, klub kolesarjev in motoristov 42.000, hockey 30.000, jadranje 20.000, rugby 15.000, aviatična zveza 15.000, druga zveza motoristov 12 tisoč 500, drsalna zveza 12.000, kanu-zveza (lahki zložljivi čolni) 11.500, sankači 10.000, motorne jahte 70.000, dirkalni in potovalni veslači 6500, strelske zveze nemških lovcev 5000, golf 4500, bobsleigh 3000, sabljači 1400. Skupno število 7.110.900 sportnikov. To je armada!

Boj za treznost.

Širši sestanek »Svete vojske« v glasbeni sobi moškega učiteljišča na Resljevi cesti, dne 9. t. m., je uspel nad vse pričakovanje zadovoljivo. Z očividnim zanimanjem so sledili navzoči posameznim točkam programa.

Kot prva točka je bila na programu deklamacija: Limbarska pesem »Za čašo vinca rujnega«. G. Rus je bil kos svoji nalogi. Položil je v deklamacijo ves potreben poudarek, vso idejno zanositost. Da ni mestoma par verzov preveč »na hitro roko« vrgel s katedra, bi bilo njegovo predvajanje neoporečno.

Nato je sledilo predavanje g. Lindiča »O temeljnih nalogah protialkoholne akcije«. Predavatelj je orisal borbo »Svete vojske« na povsem aktualen in originalen način. Z gesto izkušenega stratega nam je predočil tudi z risbo podroben načrt bojnega polja, kjer si osvajajo čete abstinentov — ojačene po svoji težki artiljeriji — Brezalkoholni produkciji — kos za kosom sovražnega ozemlja in prodirajo sicer počasi, toda vzrajno sovražnikovi trdnjavi nasproti, ki se tu pa tam že sumljivo maje v svojih temeljih...

Ta način predavanja ima svoje posebne prednosti in vrline: 1. ni suhoparen, 2. ne operira z vsiljivo pridigarsko tendenco, 3. je dostopen vsakomur, ki količkaj misli in z objektivnim presojanjem analizira jedro in 4. ostavi v duši slušatelja nezabrisane dojme in predstave.

G. predavatelj je izpolnil svoja izvajanja z besedami, ki so nam dala slutiti vso dalekosežno važnost uspešnega izida te protialkoholne borbe.

Njegovim besedam je sledila živahna in mestoma tudi precej ostra debata, v katero so posegli z ognjem in velikim interesom tudi gg. gojenci Zadružne šole, g. Koprivnik i. dr. Razne predsodke in pomisleke je g. Lindič ovrgel z nenadkriljivo sigurnostjo in duhaprisotnostjo. Poudarjal je, da so vesti o kvarnem vplivu prohibicije v Ameriki, kjer da je baje padla morala na najnižji nivo in zavzema korupcija čimdalje večje dimenzije — zgrajene na popolnoma napačnih informacijah. To so tendencijozne laži evropskega alkoholnega kapitala, ki ne more preboleti strahovitega poraza v Ameriki.

Sledila je tretja in zadnja točka programa: referat g. Kunčiča. Predaval je o »Vplivu dramatskega dela na treznostni pokret«.

Predavatelj nam je podal niz novih idej in smernic, kako čim uspešneje zainteresirati najširše plasti naroda za abstinentsko gibanje. Skušal je poseči v najintimnejše globine človeškega čustvovanja in podati izčrpno analizo psihološkega vprašanja: kaj si predstavljam pod direktnim in indirektnim vplivom žive besede na psiho naroda?

Z raznimi primerami in pojmi, ki so nastali v njem »kot odzvoki daljnih opazovanj ni doživetij« je razgrinjal in ustvarjal pred nami nove vidike: Kulturno delo, omejeno le na razpečavanje raznih brošur, izdajanje listov in strokovnih predavanj, po mojem mnenju, ni popolno. Vsa ta glasila in brošure so le nekaki zunanji organi, nemi in formalni propagatorji društvenih smernic. Duša in osrčje kulturnega dela je — živa beseda, dejanska ponazoritev hotenja, ki ga društvo goji.

Socialno zlo alkoholizma nam je prešlo že v mozeg in kri, zato je treba povsem novih borbenih poletov, nove življenske sile, nove izrazitosti in originalnosti v propagandi, ako hočemo, da masa ne bo šla preko vseh naših žrtev hladnokrvno in brezčutno.«

Kako vpliva čestokrat ena sama scena socialne drame, ki posega v nižine družinskega življenja in raste v razgibanost in bolest, na dušo človeka, ki je blodil? To nam je razložil z besedami:

»Kakor čudovit fluid ozdravi, preobrazi vso človekovo notranjost. Kakor silovit prestres raztrga dolgoletne vezi in predsodke in osredotoči raztepene misli na eno samo svetlo točko, točko, ki se dvigne kot pristan iz razburkanega morja. Vsi divji vrtinci strasti, mrženj in nizkih nagonov se upokojijo v en sam gladek val, val neskončno mehkega in sladkega čustva. V tem čustvu je zapopadeno vse: kes, uteha, samopozaba, vera, volja in koprnenje po novem, lepšem življenju.«

Predlagal je v ta namen ustanovitev dramatskih odsekov pod okriljem »Svete vojske«, odsekov, katerih cilj bi bil: z raznimi aktualnimi igrokazi, vizijami, alegorijami, deklamacijami, pevskimi točkami in brezalkoholnimi veselicami vzbujati odkrito innehlinjeno zanimanje za treznostni pokret posebno med odraslo mladino.

O podrobnostih bo poročal na prihodnjem sestanku.

Po stvarni debati o možnosti realiziranja teh velikopoteznih načrtov g. Kunčiča, je g. Lindič po kratkih poslovilnih besedah zaključil sestanek.

Taki sestanki so za medsebojno spoznavanje in razčiščenje pojmov v raznih debatah neprecenljive vrednosti. »Sveta vojska« bo z njimi mnogo pridobila, zato je želeti, da s podvojeno agilnostjo skrbi za njih uspevanje.

Prihodnji sestanek bo v četrtek, dne 16. t. m. ob 20. uri. **Eden izmed udeležnikov.**

Zanimivosti

DREVO V KLOBUKU.

Libanonsko cedro je zelo redkokje dobiti na Angleškem, a pred 200 leti je bila popolnoma neznana v Evropi. Slavni botanik Bernard de Jussieu je l. 1737 obiskal Palestino ter bil očaran pri pogledu na drevesa na gori Libanon. Poiskal je mladiko in ker ni imel primernejše posode pri roki, jo je posadil kar v klobuk. Morska vožnja je bila v tistih časih zelo počasna in slučaj je nanesel, da je ladja, s katero je potoval botanik, zašla v vihar ter plula daleč proč od prave smeri. Na ladji ni pričelo primanjkovati samo hrane, pač pa tudi pitne vode, tako da so potniki prejemali natančno odmerjeno količino. Za cedrico v takem položaju ni bilo vode na razpolago in gotovo bi bila mladika vsahnila, da ni botanik sebi odmerjeno količino delil z v klobuku vsajeno mladiko. Ko so dospeli v Marseilles, je bil botanik na kraju svojih moči, medtem ko je bila mladika čvrsta in zdrava. Toda tu so se pričele nove težave. Carinski uradniki so namreč mislili, ker je Jussieu tako skrbno čuval rastlino, da ima v prsti gotovo kako dragoceno, carini podvrženo blago. Ukazali so mu, da mora klobuk izprazniti in treba je bilo vse njegove zgovornosti, preden je prepričal uradnike, kako dragoceno in težko semkaj pripeljano drevesce nosi seboj in da bo ves trud in pomanjkanje zaman, ako bo moral sedaj klobuk preiskati, ker se bo mladika posušila, tako da so končno res odnehali. Drevesce je bilo potem vsajeno v svetovno znanem Jardin des Plantes v Parizu, kjer je zraslo v mogočno drevo. Drevo je zrastlo 80 čevljev visoko in je bilo staro nad sto let, ko se je posušilo.

NEKAJ O BUČI.

Marsikateremu ni znano, kolikega pomena je bila v nekdanjih časih buča. Pri nas jo vporabljajo dandanes samo za pičo prašičem, nekdaj pa je bilo drugače. A tudi še dandanes jo po nekaterih krajih rabijo kot posodo. Pri tem ima buča to lastnost, da je ni treba dosti predelavati, ker je že od narave taka, da je primerna za steklenice, vrče, skodelice ali kaj drugega, le izdolbsti jo je treba ter jo na solncu počasi sušiti. Tirolski kmet si vzame seboj na polje bučno steklenico vina. Ako si ogledate klasične oblike rimskih in grški posod in vaz, boste opazili, da imajo skoro vse prvotno obliko buče. Da, kulturna zgodovina nas uči, da bi brez buče najbrže še dandanes ne poznali lončarstva. Človek namreč prvotno ni ničesar, da prav ničesar sam od sebe napravil, kakor se tako reče, vedno je bil najpreje iskalec, predno je postal iznajditelj. Stoletja je bila buča, včasih tudi lupina kokosovega oreha edina posoda, katero je človek poznal in uporabljal. Toda kadar je svojo posodo, napolnjeno z vodo, pristavil k ognju, je počasi zogljenela in zgorela. Nekega dne pa je človek, najbrže igraje, bučo namazal z ilovico. Ilovica se je na solncu kaj kmalu posušila — to je bilo presenetljivo odkritje — in ko so to z ilovico obdano bučo pristavili k ognju, je postala ilovica trda kot kamen, buča pa je znotraj zogljenela, kako da jo je bilo mogoče izpraskati in lončena posoda je bila gotova. Šele mnogo pozneje so pričeli z izdelovanjem lončene posode brez buče kot modela. Vendar pa je lonec še do danes obdržal približno prvotno obliko buče.

VELIKANSKA VREDNOST CINA.

Ako bi po vrsti našteval razne kovine, katere zemlja hrani v sebi, bi gotovo vsakdo zlato postavil v prvo vrsto in skoraj gotovo cin prav v zadnjo. Toda cin stane trenotno 320 funtov tono, to je, 88 tisoč dinarjev ali 88 Din kilogram. Ako bi se z izkopavanjem cina prenehalo, bi v šestih tednih nastalo pomanjkanje istega in — to ni pretirano — nastala bi katastrofa, o kateri se nam niti ne sanja. Predvsem bi tu prišla v poštev ogromna industrija konzerviranja v Ameriki in Avstraliji, da omenimo samo ti dve deželi. Konzervirana živila v zacinjenih posodah bi iz trga izginila in v gotovih krajih, kjer so navezani na tako prehrano, bi nastala lakota, kajti tega blaga se použije neznanske množine. Ko bi se to dogodilo, nastalo bi povpraševanje po drugih živilih in ta bi se takoj podražila. Nova industrija izdelava umetne svile bi takoj ustavila svoje obrate, nogavice, obleke, trakovi, ovratnice itd., bi se podražile ali pa bi jih sploh ne bilo dobiti. Mogoče da bi se dobil in našel nadomestek za cin, kateregla se toliko rabi v tej industriji, ali trud zadnjih let v tem oziru je bil zaman. Tudi barvna industrija bi trpela vsled pomanjkanja cina, ako bi sploh ne prenehala. Brez cina bi kmalu nosili obleke enotne sive barve ali pa hodili v belem platnu. Tvornice z emajlirano posodo in lončarstvo sploh, bi moralo najti nadomestek za cin ali pa obrate ustaviti. Naštevanje predmetov, ki bi bili vsled pomanjkanja cina ogroženi, bi postalo brezkončno. Da jih omenimo samo še par: lekarne, radio-aparati, ogledala, avtomobili, električna industrija itd. Kakor povsod, tako so tudi tu Angleži prvi, ki so poznali cin in sicer so že pod Julijem Cezarjem te vrste rudnike izkoriščali, tako da nekateri zgodovinarji trdijo, da je samo radi cina zavojeval to deželo. Corniški rudniški so znani širom sveta, dasi so šele v zadnjih letih pričeli iste racijonelno izrabljati, ker so uporabljali še pred nedavnim časom stoletja stare metode. N. pr. so bili trdno uverjeni, da ne smejo stopljenega cina mešati drugače kot z vejo jablane. Lani so na celem svetu producirali 140.000 ton cina in sicer v Angliji 60 tisoč, od katere množine je Amerika kupila 40 tisoč ton. Ako bi Angleži ustavili Amerikancem dobavo cina, bi bila industrija mesta Čikago v pol leta uničena.

UGLAJENE DRUŽABNE FORME.

Pesnik Charles Baudelaire je bil velik prijatelj dobrih družabnih oblik. Nekega jutra se kar naenkrat pojavi v njegovi sobi krojač, kateri je pesniku, ki je ravno sedel pri zajtreku, molil račun pod nos. »Vi, gospod«, pravi pesnik jezen, »ali nimate prav nobenega pojma, kako se mora človek obnašati v dostojni družbi? Kako mi morete sedaj, ko sedim pri zajtreku predložiti račun? Ako imate z menoj kake kupčijske posle, potem prosim, da mi preje pošljete po služabniku v sobo vizitko.« — Krojač je šel iz sobe ter storil, kakor mu je pesnik velel. Baudailaire je skozi monokel pazno motril vizitko ter jo vrnil slugi s pripombo: »Recite gospodu, da me ni doma.«

NAPAČNA UNIFORMA.

Slavni profesor Buttmann je vedno nosil svetlosivo obleko. V onem času pa so tudi brivci imeli take obleke, to pa radi pudranja lasulj, kakoršne so bile takrat v modi. To je bila torej enotna nošnja brivcev. Profesor Buttmann je nekega dne hodil pred hišo, ko ga neki tujec vpraša, bi mu li hotel lase ostriči. Profesor je bil takoj pripravljen želji ustreči ter je tujca odvedel v svoje stanovanje. Tam je vzel v roke škarje, s katerimi je sicer papir strigel ter možu porezal lase. Ko je bil gotov, se je ostriženi ogledal v ogledalu ter prestrašeno vzkliknil: »Kako pa vendar izgledam? In vi hočete biti brivec?« »Kaj še, jaz sem profesor Buttmann,« je ta odvrnil povsem mirno.

ŽENSKA POLICIJA.

Po neki amerikanski statistiki ima Amerika v 118 mestih ženske policistke. Uporaba teh je zelo raznovrstna. Tako jih porazdele med detektive, potem kot nravstveno policijo a v Washingtonu imajo svoje oddelke in urade. Temu zgledu sledijo tudi razna evropska mesta, eno prvih, ki je vpeljalo žensko policijo, je bil Kelmorain v Nemčiji.

Gospodarstvo

Vinska letina v Prekmurju.

Počakati je bilo treba sv. Martina, da vino »krsti«, kakor pravi zdravica. Popolna slika se namreč lahko poda šele sedaj, ko ni znano le to, koliko smo dobili, temveč vemo tudi to, kaj imamo v sodih.

Kdor gleda le na količino, mora z žalostjo konštatirati, da se mu letos skoraj niti trud ni izplačal, a kdor presoja vino po kakovosti, bo brez obotavljanja dejal: »pije se lahko, a nosi (se) zelo težko«.

Slaba letina se temboj opazi, ker je bilo lansko leto zelo dobri vina. Za vse vinorodne kraje (dolnje-lendavske, dobrovniške, strehovske hribe in hribe v gornjem Prekmurju) velja v splošnem, da je letošnji pridelek za 60—75 odstot. manjši od lanskega. Ako pa upoštevamo nekatere izjemne slučaje, se giblje primanjkljaj med 40—90 odstot.

Da bo vina malo, se je vedelo že v avgustu. Pričakovali smo takrat, da bo tudi to slabo, kar dobimo. V tem so nas utrdili tudi septemberski nalivi in deževni dnevi oktobra, ko se je pričenjala trgatev. Doživeli pa smo iznenadenje, kajti vino, kolikor ga seveda je, je v splošnem zelo dobro; v tem oziru visoko nadkriljuje lanski pridelek. To pa je za vinogradnike le majhna tolažba, kajti večina vina se proda, pri izkupičku pa pride v poštev količina, ker je diferenca cen z ozirom na kakovost malenkostna.

Ako pregledamo, katere vrste so obrodile, moramo v prvi vrsti omeniti šmarnico. Kakor vsako leto, je tudi v tej slabi letini dala, kolikor se more od nje zahtevati in priznati moramo, da je bila edina trta, ki ni podlegla nobeni trtini bolezni. Prvovrstnih žlahtnih trt je v prekmurskih vinogradih malo. Pač pa je nekoliko več drugovrstnih trt. Kakor prve, tako tudi druge v slučaju le nekoliko neugodnih vremenskih razmer odpovedo. Vsakovrstne bolezni se jih lotijo, pač pa ostane šmarnica vedno zdrava. Rodi vsako leto in sicer v obilnosti. To je prvi in skoraj edini vzrok, da je ne iztrebljevajo. Ko se je v zadnjih letih povsod tako energično nastopilo proti njej, so tudi v Prekmurju začeli tozadevno gibanje merodajni oblastni krogi. Gibanje pa je naletelo na precejšen upor od strani vinogradnikov. Gospodarji vinogradov prihajajo z ugovorom, češ, šmarnico iztrebimo, druge vrste pa nam vsled neugodnih vremenskih razmer skoraj vsako drugo leto ne obrodijo. Letošnja letina je zopet v posebni vrsti dvignila šmarnico v očeh vinogradnikov. S povdarjanjem, da je šmarnično vino škodljivo, se pri ljudstvu nič ne doseže. Mnogi ga celo radi pijejo, ker ni tako kislo, kot druga vina.

Slaba letina je v prekmurskih vinogradih zelo pogosta prikazen. Vremenske neprilike, ki n. pr. v Slovenskih goricah sploh vplivale ne bi na količino in kakovost vinskega pridelka pri nas večji ali manjši del pridelka že uničijo. Vzrok je ali v tem, da zemlja in podnebje vrstam, ki se sedaj gojijo, ne ugaja ali pa v tem, da naš kraj sploh ni primeren za vinogradništvo. Nekateri znaki bi govorili za drugo trditev in po mnenju mnogih, ki imajo precej upogleda v gospodarske razmere in v vsa druga vprašanja, ki so z gospodarskim v zvezi, bi imeli od svojih vinorodnih hribov več koristi, ako bi bili pokriti z gozdovi, ali še bolje, ako bi se sadil na njih krompir. Do tega seveda zaenkrat še ne bo prišlo, ker je ljudstvo pač tako, da v slučaju dobre vinske letine pozabi na slaba leta, ko je moralo brez uspeha obdelovati vinograde.

* * *

Povišanje kapitala Strojnih tovarn. za 1 mil. 250.000 Din. Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani sklicujejo za 20. decembra ob 11 v tovarniških prostorih izredni občni zbor, katerega dnevni red je povišanje kapitala. Kakor čujemo, nameravajo izdati 12.250 novih delnic po 100 Din nominale, torej na 4 stare 1 novo delnico. To povišanje kapitala za 1,250.000 Din bo služilo podjetju za odplačilo bančnih dolgov, ki še vedno zahtevajo visoko obrestovanje. S tem bi se rentabilnost podjetja povečala. (V zadnji bilanci 31. decembra 1925 med upniki, ki so imeli terjatev 11,510.000 Din terjatve bank niso posebej izkazane. Op. ured.) Nadalje čujemo, da je zaposlitev železoobratov zelo ugodna, dočim ostali obrati (zvonarna in kovinski obrat) ne izkazujejo tako zadovoljivih rezultatov.

Zanimanja za predvojna posojila Bosne in Kranjske. Pred kratkim smo poročali o rastočem zanimanju inozemstva (Francije, Švice, Nemčije) za predvojna srbska posojila v zvezi z pogajanji radi valorizacije teh posojil. V zadnjem času se je na dunajski borzi dvignil tudi kurz bosanskih posojil, glede katerih se ravno tako pričakuje, da bo naša vlada pristala na delno valorizacijo. »Deutsche Bank« je v imenu nemških posestnikov bosansko-hercegovinskih posojil uvedla tozadevna pogajanja z našo vlado. Tudi posojila bivše Kranjske dežele niso ostala na dunajski borzi neopažena. Kakor poroča »Die Börse«, stojijo zadnje dni ti papirji v središču zanimanja spekulacije. Kranjsko deželno posojilo iz l. 1888. se je približalo kurzu 70.000 avstrijskih kron (56 Din), kranjsko deželno melioracijsko posojilo pa je prekoračilo kurz 60.000 Ka. (48 Din). Ti papirji se kupujejo večinoma na račun kupcev iz Nemčije. V informiranih dunajskih finančnih krogih se zatrjuje, da naša vlada ne zavzema napram valorizacijskemu vprašanju odklonilnega stališča. V prvi vrsti namerava naša vlada registrirati ta posojila, ki se nahajajo v rokah inozemcev, da dobi čim jasnejšo sliko glede višine obveznosti napram inozemstvu. Čudno pa je stališče vlade glede jugoslovanskih posestnikov teh posojil; tem posestnikom vlada ne namerava ugoditi enakih ugodnosti kot inozemskim.

Letina krompirja ni bila slaba samo v Sloveniji, temveč tudi v ostalih pokrajinah naše države. Že danes je sigurno, da krompirja letos ne bomo mogli izvažati, nasprotno ni izključeno, da bomo morali gotovo za prehrano potrebno količino celo uvoziti.

Poročilo sarajevske Trgovske in obrtniške zbornice. Te dni smo prejeli od sarajevske Trgovske in obrtniške zbornice poslovno poročilo za leto 1925. Poročilo je nekoliko manjše kakor zagrebške zbornice, vendar je zelo obsežno in vsebuje zelo bogat materijal o gospodarskih razmerah v Bosni v lanskem letu. Izdajanje podobnih knjig je priporočati tudi našim gospodarskim korporacijam, katerih publikacije so zelo redke, saj tozadevne.

Sestanek ožjega odbora za izdelavo načrta železniške mreže. Dne 8. t. m. se je sestal v prometnem ministrstvu ožji odbor delegatov, določenih na drugi železniški konferenci v Belgradu. Odbor je sklenil, da se bodo prve tri dni proučevali elaborati, potem pa se bo izdelal načrt nove železniške mreže, pri čemur se bodo detajlno diskutirali vsi projekti.

Stanje Narodne banke z dne 30. novembra 1926. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlika napram stanju z dne 22. novembra.) Aktiva: kovinska podlaga 463.8 (— 2.6), posojila na menice 1186.1, na vrednostne papirje 247.2, skupaj 1433.3 (— 27.7), saldo raznih računov 693.5 (— 47.8); pasiva: bankovci v obteku 5895.5 (+ 124.2), državne terjatve po raznih računih 83.1 (— 145.8), obveznosti po žiru 398.7, po raznih računih 210.4, skupaj 609.2 (—56.7); ostalo neizpremenjeno.

Avstrijska Družba državnih železnic se pogaja radi nakupa delniške večine Brodske tvornice vagonov. Kupiti namerava vse delnice Brodske tvornice, ki se nahajajo v rokah »Nova« prometne d. d. v Budimpešti. Kruppove tvornice (Essen), ki so bile nekaj časa udeležene pri Brodski tvornici vagonov, so to svojo udeležbo pred kratkim prodale.

Konjunktura na svetovnem tržišču premoga se bliža koncu. Po končanem štrajku rudarjev v Angliji so tamošnji premogovniki pričeli obratovati v polnem obsegu. V ponedeljek je priplul v Hamburg prvi parnik z angleškim premogom. Konkurenčni boj se je torej znova pričel, kar je razvidno iz dejstva, da je angleški črni premog neprimerno cenejši kot kontinentalni. Kakor znano so kontinentalni premogovniki (črnega premoga) tekom štrajka postopoma dvignili ceno premoga za skoro 100 odstotkov. Vendar bo Anglija šele v kakih dveh mesecih v stanju izvažati premog v istem obsegu, kot pred štrajkom, ker so bile tekom štrajka zaloge premogovnikov, kakor tudi konzumentov popolnoma izčrpane. Pričakovati je torej znatno poslabšanje konjunkture v kontinentalnem premogarstvu, ki se je pred pričetkom štrajka nahajalo v težki krizi.

Angleški kemični trust osnovan s kapitalom 65 milijonov angleških funtov. Pretekli teden je bila v Londonu osnovana družba Imperial Chemical Ind. Ltd. z osnovnim kapitalom 65 milijonov angleških funtov (18.875 milijonov dinarjev). To je največja družba, ki je bila kedaj osnovana v Angliji. Osnovanje te družbe ni naperjeno proti nemškemu barvnemu trustu, ker je med obema družbama dosežen sporazum.

Švicarski žitni monopol odklonjen. Te dni se je vršilo v Švici narodno glasovanje radi vprašanja žitnega monopola. Predlog vlade je bil z malo večino odklonjen. Za žitni monopol je glasovalo 360.600 volivnih upravičencev, proti pa 369.600.

Nemška reparacijska plačila v drugem reparacijskem letu. Generalni agent za reparacijska plačila je v svojem letnem poročilu za drugo reparacijsko leto konstatiral, da je Nemčija v tem letu plačala celokupno določeno vsoto od 1250 milijonov zlatih mark. Generalni agent poudarja, da je Nemčija tudi v drugem letu izpolnila svoje obveznosti promptno in lojalno.

Težke posledice dvigarja francoskega franka. Vsled dviga franka je prišlo francosko gospodarstvo v sila težek položaj. Francoska industrija se nahaja po poročilih iz Pariza v brezupnem položaju. Cene so v Franciji že prekoračile svetovno pariteto. Inozemski kupci stornirajo svoja naročila, sklenjena v frankih. Industrijska podjetja zaznamujejo velike izgube. Brezposelnost hitro narašča. Vsa podjetja metalurgične in strojne industrije odpuščajo delavstvo. Tvornica avtomobilov Renault je samo pretekli teden odpustila 3000 delavcev, Citroën pa 1500. V Limoges, v centru industrije čevljev, je bilo pretekli teden odpuščenih 6000 delavcev, pričakuje pa se še nadaljnih redukcij, ker je inozemstvo anuliralo dana naročila. V obupnem stanju se nahaja tekstilna industrija, ki je že vsled padca bombažnih cen utrpela ogromno škodo. V tej industriji je bilo odpuščenih že 15 do 20 tisoč delavcev. Tujski promet dnevno pada, zato je tudi luksusna industrija in trgovina težko prizadeta. Gospodarski strokovnjaki pričakujejo, da bo do konca tekočega leta odpuščenih najmanj 250.000 delavcev.

Borza

Dne 10. decembra 1926.

DENAR.

Zagreb. Berlin 13.4715—13.5015 (13.485 do 13.515), Italija 245.25—247.25 (245.03 247.03), London 274.88—275.68 (274.85—275.65), Newyork 56.556—56.756 (56.55—56.75), Pariz 223.75 do 225.75 (223—230), Praga 167.80—168.60 (167.75 do 168.55), Dunaj 7.985—8.015 (7.985—8.015), Curih 10.9275—10.9575 (10.9275—10.957).

Curih. Belgrad 9.125 bl. (9.13 bl.), Pešta 72.50 (72.60), Berlin 123 (123.10), Italija 22.42 (22.45), London 25.09 (25.12), Newyork 517.50 (518), Pariz 20.30 (20.75), Praga 15.35 (15.35), Dunaj 73.05 (73.10), Bukarešt 2.60 (2.65), Amsterdam 206.90 (207.20), Bruselj 72 (72.10), Kopenhagen 137.85 (138).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.48—12.52, Kodanj 188.50—189.10, London 34.325—34.425, Milan 30.70—30.80, Newyork 707.65—710.15, Pariz 27.77—27.87, Varšava 78.40—78.90 — Valute: francoski frank 27.77—27.93, lira 30.60—30.76, dinar 12.44—12.50, češkoslovaška krona 20.9275 do 21.0475.

Praga. Lira 146.30, Zagreb 59.25, Pariz 132.425, London 163.125, Newyork 33.62.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 odstot. invest. pos. 77—80, vojna odškodnina 338—345, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 195—198, Ljublj. kredit. 140 den., Merkantilna 95 den., Prašteđiona 880 den., Kred. zavod 170—180, Strojne 90 den., Trbovlje 310 den., Vevče 110 den., Stavbna 55—65, Šešir 104 den.

Zagreb. 7 odstot. invest. pos. 79—79.50, vojna odškodnina 344.50—345, Hrv. esk. 100—102, Hipobanka 56 den., Prašteđiona 887.50—890, Ljublj. kreditna 140 den., Šečerana 450 bl., Slavonija 32 do 33, Trbovlje 305—315, Vevče 110 den.

Dunaj. Don.-savska-jadr. 782.000, Živno 768 tisoč, Alpine 379.000, Kranjska industrijska 421 tisoč, Trbovlje 400.000, Hrv. eskompt. 130.500, Leykam 124.000, Hip. banka 69.000, Mundus 1,070.000, Slavonija 388.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Kostanjev les za tanin, 13 odstot. okroglic, od 30 cm naprej klano, fco vag nakl. postaja, neobeljeno, 21 den., obeljeno 23 den. Trami merkantilni 5-6, od 4—8 m z do 10 odstot. 4 m, fco vag. meja, 2 vag., 280—290, zaklj. 280. Hmelovke od 7—9 m dolž., od 7—9 cm debeline na spodnjem koncu, fco vag. nakl. post. za komad 5 den. Hrastovi želez. prag.: 2.60 m, 24×14×14, fco vag. meja, 59.60 den. Testoni monte, fco vag Sušak 540 den.

Žito in poljski pridelki: pšenica, 75/76, fco vag. nakl. postaja 295 (blago); koruza umetno sušena, fco vag. nakl. post. 155 (bl.); koruza nova, času primerno suha, fco vag nakl post. 140 (bl.); koruza nova, času primerno suha, za januar, fco vag. nakl. post. 145 (bl.); ajda prekmurska, fco vag. nakl. post. 335 (bl.); rž, 71/72, 2%, fco vag. nakl. post. 225 (bl.); ječmen krmilni, 62/63, fco vag. nakladalna post. 170 (bl.); ječmen krmilni, 63/64 fco vag. nakl. post. 180 (bl.); ječmen letni, 65/66, fco vag. nakl. post. 192.50; oves, fco vag. nakl. post. 160 (bl.); otrobi drobni fco vag. nakl. post. 125 (bl.); fižol beli, 3—4%, fco vag. nakl. post. 175 (bl.); fižol rmeni, 3—4%, fco vag. nakl. post. 175 (bl.); laneno seme, fco Ljubljana 380 (den.); laneno seme Podravina, fco Ljubljana 370 (den.).

Naznanila

Klub esperantistov v Ljubljani priredi v soboto, dne 11. decembra t. l. v veliki dvorani Narodnega doma v proslavo rojstnega dne dr. Zamenhofa autorja esperantskega jezika velik »Zamenhofov večer«. Na programu je govor o dr Zamenhofu, esp. deklamacija, petje i. dr. Pevske točke izvajata iz prijaznosti priznana člana naše opere ga. Vilma Thierry-Kavčnikova in g. Svetozar Banovec. Oba spremlja na klavirju g. dirigent Neffat. Pri prireditvi svira orkester »Sloge«. Začetek ob 20. Vstopnina 10 Din.

Pokrajinska zadruga kleparjev, instalaterjev in kleparjev v Ljubljani priredi vajeniško preizkušnjo v četrtek 30. decembra. Prošnje za pripustitev dopošljite najkasneje do 20. decembra.

Poizvedovanja

Na Ježici pri Ljubljani je izgubila neka oseba dne 8. decembra dežnik. Pošten najditelj se prosi, da ga odda proti nagradi na naslov: Mala vas — Ježica št. 6.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani dne 10. decembra 1926. Višina barometra 308·8 m

Opazovanja kraj	čas	Barometer	Toplota v C	Rel. vlaga v %	Veter in brzina v m	Oblačnost 0—10	Vrsta padavin ob opazovanju	Vrsta padavin v mm/24 h	Najvišja temp.	Najnižja temp.
Ljubljana (dvorec)	7	776·1	1·4	94	NNE 0·5	10			6·8	0·6
	8	776·7	1·2	93	SW 0·5	10	megleno			
	14	775·2	6·4	68	ESE 0·5	0				
	21	775·5	0·8	86	SSW 0·5	3	megla			
Maribor		776·2	0·0	99	NW 1·5	10	megla	0·3	7	0
Zagreb		776·4	2·0	95	W 3	10	megla	1·3	6	2
Belgrad	8	774·2	1·0	93	NW 1·5	10		2·0	3	0
Sarajevo										
Skoplje		771·6	3·0	61	NW 3	9		3·0	5	2
Dubrovnik		760·5	11·0	38	NW 1·5	0			19	6
Split		771·4	6·0	48	NE 9	3	m. zmerno		10	5
Praga	7	770·4	4·0	—	NW 3	10	dež	3·0	5	2

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsko gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Dunajska vremenska napoved za soboto, dne 11. decembra: Spremenljivo; brez padavin. milo.

Popr. barom. višji ko včeraj za 2.9 mm.

»SVINČENI RUDNIK V MEŽICI« išče za topilnico v Žerjavu

topilniškega paznika

Nastop čimprej. Prosilci, ki so bili že v podobni praksi, naj vložijo ponudbe s popisom dosedanjega službovanja na zgornji naslov.

Cvetličarna Pavel Šimenc,

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 33

se priporoča v napravo svežih in suhih vencev, šopkov, napisnih trakov, dekoracij po zelo znižanih cenah.

Sveže cvetje vsak dan.

Sir H. Rider Haggard: 62

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

Tako se mi je godilo, dokler niso Španci zapustili mesta Čobula in se napotili proti Mehiki. Tiste dni se je prigodilo, da sem neko jutro sedel na vrtu s plunko v roki, dočim so moji plemiči in učitelji ostali nekoliko zadaj za menoj. Od onega kraja, kjer sem sedel, sem videl vhod na dvor, kjer je cesar vsak dan imel zborovanja in posvetovanja; pri tem sem opazil, da so po odhodu velikašev začeli duhovni prihajati na dvor, kmalu za njimi pa je prišlo več jako dražestnih deklet, katere so spremljale ženske srednjih let. Kmalu nato je prišel k meni knez Guatemok, ki se je le redkokdaj smejal, in me smehljaje vprašal, ako vem, kaj se tam godi. Odgovoril sem mu, da ne vem prav ničesar in da mi je še manj mar, da pa mislim, da zbira Montezuma prav poseben zaklad, katerega je želel poslati svojim gospodarjem Špancem.

»Pazi, kako govoriš, Tjule,« je odgovoril knez oholo. »Tvoje besede so lahko resnične, ampak povem ti, ako te ne bi imel tako rad, da bi ti bilo žal, da si jih govoril, čeprav imaš Tezkatlipokovega duha v sebi. Oj!« je pristavil in udaril z nogo po tleh, »oj, da norost mojega strica sploh omogoča, da se take besede morejo izreči. Oj, da bi jaz bil anahuaški cesar, bi tekom enega samega tedna pokrivale glave vseh Tjulov stolničke velikega templja!«

»Pazi, kako govoriš, knez,« sem odgovoril in ga oponašal, »kajti so tukaj ljudje, kateri bi tebi pokazali, da bi ti obžaloval svoje besede, ako bi te slišali. Neki dan vseeno lahko še postaneš cesar in tedaj bomo videli, kako boš ti ravnal s Tjuli; to se pravi, videli bodo drugi, jaz ne. Ampak kaj pomeni tisto? Mar si Montezuma izbira nove žene?«

»Res, žene izbira, a ne zase. Znano ti je, Tjule, da poteka tvoj rok. Montezuma in svečeniki izbirajo dekleta, ki ti morajo biti dane za žene.«

»Meni dane za žene!« sem vzkliknil in skočil pokonci. »Meni, čegar nevesta je smrt? Kaj imam jaz opraviti z ljubeznijo ali poroko? Jaz, ki bom moral v malo tednih krasiti oltar? Oj, Guatemok, praviš, da me ljubiš. Nekoč sem ti rešil življenje; ako bi me resnično ljubil in rad imel, bi me gotovo rešil, kakor si se zaklel.«

»Prisegel sem, da bi rad dal svoje življenje za tvoje, Tjule, ako bi bilo v moji moči; in to prisego hočem držati; vsi namreč ne smatrajo življenja tako silno važnim kot ti, prijatelj. Ampak jaz ti v tem položaju ne morem pomagati. Posvečen si bogovom in jaz te ne morem rešiti pred tvojo usodo, najsi bi stokrat umrl. Nič drugega te ne more rešiti kakor roka nebes, ako hoče. Veseli se zavoljo tega, Tjule, dokler se moreš, in umri pogumno, kadar pride čas. Tvoj položaj ni nič slabši od mojega in mnogih drugih, kajti smrt čaka nas vse. Srečno!«

Po njegovem odhodu sem vstal, odšel iz vrta in se podal v ono sobano, kjer sem navadno sprejemal ljudi, ki so želeli videti boga Tezkatlipoko, kakor so me nazivali. Tukaj sem sedel na zlati blazini in vdihaval tobakov dim; naključje je naneslo, da sem bil popolnoma sam, kajti nikdo se ni upal stopiti v sobo, dokler nisem dal privoljenja. Kmalu pa mi je prvi mojih pažev javil, da želi nekdo govoriti z menoj; povesil sem glavo v znamenje, da naj oseba vstopi, ker sem bil že utrujen od premišljevanja. Paž je odšel; kmalu nato je stala pred menoj s kopreno močno zakrita ženska. Ves začuden sem jo pogledal in ji velel, da naj odgrne kopreno in govori. Storila je, kakor sem ji ukazal, in spoznal, da je bila obiskovalka kneginja Otomi. Zavzet in osupel sem vstal, ker ni bila navada, da bi me sama tako obiskala. Vsled tega sem si mislil, da ima kako posebno poročilo zame ali da ravna po kaki šegi, katere še nisem poznal.

»Prosim, sedi,« je rekla zmedena;« ni primerno, da bi ti stal pred menoj.«

»Zakaj ne, kneginja?« sem odgovoril. »Ako ne bi spoštoval dostojanstva, bi moral spoštovati in ceniti lepoto.«

»Pustimo take besede, Tjule,« je rekla in zamahnila z nežno roko. »Prihajam, o Tezkatlipoka, po starodavnem običaju, ker mi je poverjena naloga, da ti prinesem neko sporočilo. One ženske, katere boš poročil, so izbrane. Prinašam ti njihova imena.

»Govori, kneginja Otomi!«

»Ta so...« in imenovala je tri ženske, o katerih sem vedel, da so najzaljše v celi deželi.

»Mislil sem, da so štiri,« sem rekel in se bridko nasmejal. »Ali me hočejo ociganiti za četrto?«

»Še ena četrta je.« je odgovorila in molčala.

»Povej mi njeno ime,« sem zavpil. »Katero babnico so še našli, da se poroči z zločincem, obsojenim, da umrje na žrtveniku?«

»Še eno so našli, o Tezkatlipoka, ki pa ima vse druge naslove kot tega, katerega ji ti nadevlješ.«

PRIPOROČAMO »Cirilove knjižnice« v Mariboru 2 zvezek: dr Lenard. »Jugoslovanski Piemonte«. 7 Din — 3 zvezek dr Lenard. »Slovenska žena v dobi narodnega preporoda«; 10 Din — 4 zvezek: »Moj strir in moj kapnik«. Povest; 4 Din — 5 zvezek: Melville. »Gladiatorje« Roman I del 8 Din. — 6 zvezek: Melville. »Gladiatorje«. II del 10 Din. — 7. zvezek: Wells: »Zgodba o nevidnem človeku«. 7 Din. — KOL

UNDERWOOD pri **Lud. Baraga,** Ljubljana
Selenburgova ul. 6/I. Telefon štev. 980. **UNDERWOOD**

Služba ORGANISTA in CERKVENIKA je razpisana v Dolu pri Ljubljani. - Službeni prejemki: žitna bira, mesečna plača v denarju ter donos zemljišča 3 njiv, poleg stanovanja. Nastop službe v februarju. - Župni urad Dol pri Ljubljani. 8452

Vajenko
v trgovino s pohištvom sprejme IVAN ČERNE, Ljubljana, Dunajska c. 28.

Gospodična
k 2 dečkom in kot pomoč gospodinji se išče s 1. januarjem 1927. - Ponudbe s sliko pod: »Gospodična« na podružnico uprave lista v Mariboru.

Strojnik
za parne in električne stroje se takoj sprejme. - Prošnje naj se naslove na upravo Bistriške graščine, p. Borovnica.

Hiša
Školja Loka 29, Glavni trg — pripravna za obrt ali trgovino, naprodaj. - Ponudbe do 25. decembra I. Stabelj. 8473

HMELOVK
kupimo več vagonov. — Ponudbe naj se stavijo na HMELJARNO, Žalec.

ŠIVALNI STROJ
star, Singer, naprodaj za 750 Din. - T. HAFNER, Dravlje št. 116. 8477

HRASTOVA DRVA
24 m³ naprodaj. — BOKALCE pri Ljubljani.

Lepa slika
v bogatem okviru je privlačna za vsako oko. Slike Madone, svetnikov, kraljeve, krajevne, genre in zgodovinske slike v umetn. tisku, olju itd. ter elegantno okvirenje najceneje pri
BRAĆA JENIĆ
ZAGREB - Ilica 48.
Ugodne plačil. polajšave.

STAMPILJE T. RABIČ Ljubljana KOLODVORSKA UL. 26

Steklena strešna opeka
je zopet na zalogi pri »ZDRUŽENIH OPEKARNAH« d. d. v Ljubljani.

Lokali
za engros manufakt. trgovino, opremljeni z inventarjem in dvigalom, ter
pisarn. prostori
se oddajo takoj v najem. - Vpraša se pri OBLAČILNICI — Miklošičeva cesta.

ZIMSKA JABOLKA
od 30 kg naprej, franko Loče, brutto za netto, kg 2.50 Din, razpošilja D. RIBIZEL, Sv. Jernej, pošta Loče. 8434

Naše posebno
Božično darilo!

1 Par modernih čevljev s spango in 1 Par dobrih snežnih čevljev skupaj samo
PETOVIA
Din. 313.-
Ljubljana, Dunajska cesta 1a
Ptuj, Slovenski trg

Tovarna usnja
HERMAN BERG
v Mariboru, Usnjarska ul.
sprejema v strojenje vsakovrstne kože na kožuh: lisičje, kune, srne, zajčje, ovčje i. t. d., kakor tudi goveje, telečje, svinjske in drugih več v poljubni izvršbi in najkulantnejših cenah. Kupuje domače štajerske svinjske kakor tudi goveje in vse drugovrstne kože po najvišjih dnevnih cenah.

SALAMA
prve vrste
novo blago, popolno zrela
dobiva se povsod
Prva hrvatska tvornica salame, sušena mesa i masti
M. Gavrilovića sinovi d. d.
Petrinja
Glavno zastopstvo za Slovenijo:
R. Bunc in drug
Ljubljana — Celje.
M.G.S 10 PETRINJA

Kupujem staro
zlato in srebro
kakor tudi denar, po najvišjih dnevnih cenah. — Trvdka Almoslechner, Celje, Prešernova ul. 1.

Prostovoljna dražba
različnega finega gosposkega pohištva se vrši
v torek 14. decembra 1926 ob 9. uri pri
SCHENKER & KOMP.
Maribor, Meljska c. 16 ozir. Klavniška ul. 6

15 letno jamstvo
Svetovno znani najboljši šivalni stroj je edino le **Stoewer** za rodbinsko in obrtno rabo.
ZALOGA
L. BARAGA, Ljubljana
ŠELENBURGOVA ULICA 6/I
Telefon štev 980.

Iščemo kapital
Din 2,500.000
za staro, dobro vpeljano tovarno.
Eventualno damo hipoteko na prvo mesto
Tozadevne cenj. ponudbe prosimo pod **K. T. V. Št. 8435** na upravo lista

Najboljši šivalni in pletilni stroj
Primerno darilo za Božič in Novo leto!

je edino le GRITZNER in ADLER za dom, obrt in industrijo v vseh opremah.
Istotam švicarski pletilni stroj DUBIED

Pouk v vezenju brezplačen. Večletna garancija. Nizke cene tudi na obroke.
Josip Petelinc,
LJUBLJANA blizu Prešernovega spom.

HELENA GABERŠEK naznanja v svojem in sinovem imenu, da je od srčne kapi zadet nenadoma preminul

IVAN GABERŠEK
vpok. delavec tobačne tovarne

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo popoldne ob 4. uri iz hiše žalosti, Žabjak št. 5, k Sv. Križu. Blagega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.

V Ljubljani, 10. decembra 1926.

HELENA GABERŠEK, soproga.
ANTON, sin.

✝

OLGA SKALICKY roj. DOLENC javlja v svojem in v imenu svojih otrok ZDENKOTA, BOHUSLAVA in LJUDMILE ter vseh sorodnikov žalostno vest, da je v noči 8. decembra umrl njen blagi soprog, oziroma oče, brat in svak, gospod

Bohuslav Skalicky
kmet. svétnik in ravnatelj kmet. šole na Grmu.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v soboto dne 11. decembra ob 3. uri pop. iz Grma na šmihelsko pokopališče.

Sv. maša zadušnica bo v ponedeljek ob pol 9. uri pri božjem grobu.

Grm pri Novem mestu, dne 10. decembra 1926.

Dražba.

Dne 13. in 14. decembra 1926, vsakokrat ob pol 9. uri dopoldne, se bo vršila na licu mesta v Mozirju, oziroma v Lokah, Prihovi in Rečici ob Savinji **dražba vseh nepremičnin Rudolfa in Amalije Pevec,** nahajajočih se v k. o. Mozirje, Loke, Prihova in Rečica.

Cenilna vrednost za vse nepremičnine znaša skupaj 471.081 Din 47 p.

Prodajalo se pa bo **po parcelah** in se na licu mesta določi skupina parcel, ki se bodo kot gospodarska enota skupaj dražbale. Vadij znaša deseti del cenilne vrednosti posameznih parcel. Najmanjši ponudek za posamezne parcele se razvidi iz dražbenih pogojev, ki so na vpogled v uradnih urah pri okrajnem sodišču v Gornjem gradu ali pa pri upravniku konkurzne mase **Dr. MILANU OROŽEN, odvetniku v Celju.** Tam se dobe tudi vsa ostala pojasnila glede te dražbe.

Seštevanje! Računanje!
BURROUGHS Portable
Dolarjev 180·—
10 mesečnih obrokov
Brezplačno in neobvezno predočenje
Glogowski & Co.
Zagreb
Račkoga ulica 7b
99,999.999·99

Naznanjamo žalostno vest, da je danes ponoči ob pol 24. uri umrl gospod

BOHUSLAV SKALICKÝ
kmetijski svetnik in ravnatelj drž. kmetijske šole na Grmu.

Pogreb se vrši v soboto, dne 11. decembra ob 15. uri z Grma na šmihelsko pokopališče.

Ljubljenemu ravnatelju, vzornemu in velezaslužnemu možu dela ohranimo vedno hvaležen in časten spomin.

Na Grmu, 9. decembra 1926.

Učiteljski zbor in uslužbenci drž. kmet. šole na Grmu.

DRŽAVNA KMETIJSKA ŠOLA NA GRMU javlja žalostno vest, da je umrl njen velezaslužni ravnatelj, gospod

BOHUSLAV SKALICKÝ
kmet svetnik, dolgoletni odbornik kmetijske družbe, predsednik in odbornik raznih strokovnih društev, dopisujoči član češkoslovenske kmetijske akademije, odlikovan z redom sv. Save IV. stopnje, itd. itd.

Pogreb se vrši v soboto dne 11. decembra ob 3. uri popoldne z Grma na šmihelsko pokopališče. Slovesno mašo zadušnico bo imel zavod v torek dne 13. decembra ob 8. uri zjutraj v farni cerkvi v Šmihelu.

Vzornemu, neumorno delavnemu možu ohrani domovina trajen in hvaležen spomin.

Na Grmu, 9. decembra 1926.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karol Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav.